

HS BREV TILL HA

1921

5.1.	1 s.	2.7.	1 s.
7.1.	2 s.	7.7.	1 s.
12.1.	1 s.	13.7.	1 s.
19.1.	2 s.	27.7.	1 s.
24.1.	1 s.	4.8.	1 s.
28.1.	2 s.	29.8.	1 s.
9.2.	2 s.	31.8.	1 s.
15.2.	2 s.	7.9.	1 s.
19.2.	1 s.	13.9.	1 s.
25.2.	1 s.	26.9.	2 s.
28.2.	1 s.	6.10.	1 s.
7.3.	2 s.	11.10.	2 s.
15.3.	2 s.	20.10.	1 s.
18.3.	1 s.	23.10.	3 s.
27.3.	1 s.	1.11.	1 s.
1.4.	1 s.	12.11.	1 s.
7.4.	1 s.	24.11.	1 s.
21.4.	2 s.	4.12.	1 s.
27.4.	1 s.	11.12.	1 s.
2.5.	2 s.	13.12.	1 s.
7.5.	2 s.	19.12.	1 s.
15.5.	1 s.	24.12.	1 s.
23.5.	1 s.	29.12.	1 s.
26.5.	2 s.	31.12.	1 s.
4.6.	1 s.		
8.6.	1 s.		
10.6.	1 s.		
23.6.	2 s.		
26.6.	1 s.		

5/1 -21

Einar

Jag har nu orkat läsa ett brev (30/12), så fint varmt.

Allt gott följa dig på färden!

Har du fått min lilla gåva i brevet, vaxeln 1.000, kanske är den tagen

Ligger än i feber.

Ville måla

det är så hårt - men om själens band finnas så måste väl allt bäras

Helene

Mamma hälsar.

måndag morgon. 7 de. (januari 1921)

Einar

Här har varit 20-24 grader (x) och jag har tänkt på Taivalkoski, tror du ej köpt de kläder du behöver.

Nu har jag sett på Josephson, det stora målartemperamentet - men för mig är han bara 'Neckens' skald. Tack för 'Strömkarlen' Necken, jag ser först bara på dem. Det finns 4 tror jag nu. Och där fann jag 'god jul'. Och då gjorde det fattiga brevet mig ont i hjärtat, det som kom bort - där stod något mer än jag sade sist, där stod "en 'julbok' möter här." jag ville du skulle känna du hade en julklapp. Jag menade vexeln (xx) som jag ej vågade sända över gränsen. Och du fick intet av mig på julafton!

En liten duk som jag sytt i Ekenäs har jag aldrig vågat sända dig, du säger alltid varför göra sånt!

- Än en gång, det brevet som kom bort, vet du jag skrev på det 2 timmar tror jag, och jag kunde ej skriva ett enkelt julbrev - något höll mig tillbaka jag kunde ej. Det var enda gången jag känt det så till dig. Men det var som en aning, en makt. Mamma sköter mig så snällt, hon bär in maten till mig. Nu kan jag stiga upp ibland, se efter brasan, torka damm, vattna blommor - och så måste jag lägga mig under täcket.

Cyklamen hade 2 blommor i går ännu - nu är den i vintervila. Vad den givit värme och glädje var dag, den hälsade från dig.

Balzac's företal.

Balzac får idéen till 'La Comédie humaine' från Buffon's lära att det skapats ett djur, miljön har format arterna. Han vill skriva om människan som formas av 'societeten' (samhället).

Idéen var först som en dröm, som något omöjligt man smeker och sedan låter fara. Men den kommer åter. Han vill ge det vi sakna i framtiden, deras liv, inte blott inregistrera utan också -ge- söka orsaken till det som göms i detta vimmel av människor, passioner och händelser. Söka "det sanna och sköna." Och verket behöver en 'conclusion' - så målat skall samhället bära med sig nyckeln till sina handlingar.

Han är monarkist och katolik, "Passionen är hela mänskligheten, utan henne är religion, historia, roman, konst onödiga.

Han tror ej på samhällets oändliga framsteg, han tror på människans framsteg över sig sjelv. Den strid som kämpas i ett liv är lika stor som något slag - han har sjelv hundra gånger gjort det som 'Richardson' gjorde.

2 å 3.000 människor har han skildrat, och delar verket i 6 delar: Privatlivet, Provinsen, Pariserlivet, Politiskt, Militär och Landsbygden.

Verkets andra del 'Filosofiska studier' börjar med 'Chagrin' skinnen en nästan orientalisk fantasi där livet är skildrat i kamp med begäret - alla passioners princip. Sedan kommer "Analytiska studier" varav finns en del Äktenskapets fysiologi.

forts.

(Jag har ej skrivit mycket om religion och politik)

(forts. till 7/1 -21)

sednare

Jag skrev ett svar på ditt brev och nu sänder jag det ej - du talade om din kärlek till henne - jag vill tänka, känna djupare innan jag svarar. Det var vackert ditt brev, men jag vill säga något sedan.

Tack för brevet

Nu har modellen gått och det är helt mörkt i dag kl. halv 4.

Nu har du det varmare; jag är glad

Helene

Allt gott till ditt hem värme och en som du älskar!

(x) Venus stor, blank.

(xx) kuvert låg färdigt

Jag måste hälsa dig än, säga tack för allt. där är nog något band ändå.

12/1 -21

Einar

Ja, det hade fyllt mitt liv att litet kunna gälda dig det du gett, att se din kamp på avstånd. Men jag blev ju sjuk - Tack för snällt brev från Torneå - det tjocka från K. har jag ej kraft att öppna än

Vad säger du "intet kuvert till Köping" - jag skrev den 20 de, för tisdagsbåten, torsdag hade varit för sent - bara så här Einar God julafton en julhälsning dit! Helene

nederst

"Firenze den starkaste, hälsar.
och tack för ett brev som förr."

Mer kunde jag inte säga, osannat kan man ej säga, men nog ville jag du skulle vara glad. Tog nu cencuren det?

Julafton blev jag sjukare och har ej orkat se på 'Strömkarlen' än - sedan - och då skall jag läsa 'Chouanerna', franska, och leva bland starka människor.

På tåget är du så glad, du drager mot lyckan, men nu först ser jag dina skepp brinna, nu flammor det rött på vägen bakom dig. Frid måtte du få - och vackert är där.

Jag ligger än, och hostar.

Den här lilla lappen gjorde mig glad. Vad är en orden, "Finlands vitaros"! de ha menat mig väl i kretsar jag ej känner, vet ej vem som rekommenderat mig, förstår det ej alls. Du vet väl ej att jag fått den.

Det med Sirén är ändå ett litet steg ut i världen, jag har en längtan dit - och en längtan till Finland - Allt det här nu gör kanske att vi bli ensamma och det är bättre än att vi bli skandinaver. Begåvningen är i vårt land -

Du har haft så mycket stök, och nu har du mycket mycket än att göra och du tänker hela tiden på en kvinna, alltid. Och jag har aldrig förstått hur du tänker på henne du har aldrig sagt ett ord som blottat det - jag vet ju nog hur man tänker - men just du. Jag vet hur hon tänker.

Här är en solglimt - måtte allt gå dig väl och lugn och styrka komma från vidderna till hemmet.

Helene

Vet ej din adress

(Bifogat ett kort tidningsutklipp med följande text:)

- Professor Osvald Siren har i dagarna till sin samling i Stockholm från Stenmans konstsalong förvärvat H.Schjerfbeck's "Flicka i rött" (1916) och T.K.Sallinens "Landskap från Loppis (1918).

19/1 -21.

Einar

Tack för ett kort från ett hem i ödemarken, tack att jag fick se med den röda solen, stjärnorna.

Nu har du det bra du får se vackert, känna dig lycklig - de tomma rummen fyllas , och du väntar mer lycka.

Du bevarar ju din syn på naturen, du ger så mycket åt andra med den, andra som se de grå grenarna mot en grå himmel här - några stora flingar som falla långsamt, ingen stjärna som lyser

Jag ville måla något jag sett - så främmande för dig - "Skrädarens brud" - underligt tragiskt i stämning (T.Lautrec)

Det kommer ett ögonblick, så går det - jag kan intet önska nu, jag är väl för trött.

Dr. Sandelin fann intet i lungorna fast jag hostat litet blodigt. Allt går väl över - men vad sen? när man är för trött för allt Temperaturen är litet högre än den borde det är väl det som tröttar

Jag är glad du kom bra fram, och har så mycket att hoppas, önska ställa i ordning - att du lever och har ett hem.

Helene

Jag orkar ej skriva nu och har ej läst jag vet ju intet. Tänker på dina stjärnor, din sol.

gå på djupet med sina studier. Under ett besök i Italien kom herr Sirén i direkt kontakt med den stora konsten, och hans forskningar ha sedan omspant en värld: Kina, Japan, Amerika.

Professor Sirén erinrar om att hans intresse djupast hör hemma hos den gamla konsten, den kinesiska, den italienska. Det är sålunda icke något av de yttersta dagarnas konstpolitiska intressen den svenske professorn gör sig till tolk för, när han uttalar sig om det finländska måleriet.

Professor Sirén säger att han står angenämt överraskad inför allt det nya

och starka den finländska konsten frambragt. En ung konstnärsgeneration har växt upp, och inom det äldre måleriet ha märkliga nyupptäckter blivit gjorda. Professorn nämner med största respekt Fanny Churberg och Helene Schjervbeck; han vill påvisa den självständiga vederhäftighet som präglar Fanny Churbergs arbeten, vilka sprängde sin tids former och utgöra ett intressant dokument på ett förhållande, som över huvud får betraktas som karaktäristisk för konsten i Finland: den frigjordhet från akademiskt tvång densamma lätt tillkämpar sig. Och vad Helene Schjervbeck vidkommer, kan man avlyssna, hur intimt hon levat sig in i de stora mästarnas arbeten; därom bära också hennes italienska kopior vittne. Det är ett hängivet upptagande av den stora konstens väsen, som går i blom i hennes egen konst.

Och professor Sirén har till övers oppriktigt beröm för dagens konstnärsläkte: Mäkelä, Sallinen, Lindfors, Collin. Han senterar särskilt den förstnämndes akvareller med deras prägel av kultur och förfinad känsla.

Och problemet Sallinen? Vilket intryck gör han på ett kinesiskt öga?

— Ja, Sallinen. Det kan vara något av de stora kinesiska impressionisternas nerv hos honom . . .

Professor Sirén gör ett konsthistoriskt kåseri kring temat. Han erkänner den själsliga styrkan hos Sallinen — „materialet vibrerar” —; han saknar måhända en tillsats av behärskning i utförandet.

Över huvud hävdar professor Sirén, att den unga konsten här erbjuder mycket av intresse och han vill göra gällande att den skall stå sig på en — rätt arrangerad — europeisk utställning, i Paris — eller i Tyskland, där man vaket och kunnigt tillgodogör sig den moderna konstens resultat, icke minst den som härstamma från Norden.

Hyvinge, måndag 24/1 (1921, postkort)

E.

Tack! Har just nu fått brevet av den 18 de, det ser ut som min blivit borta. Skrev ett till Arpi K. 20/12 -20, 3 till Torneå sedan dess, korta biljetter, (en har lyckligtvis kommit fram) och sedan ett till Taivalkoski. De ligga väl i din brevlåda i Torneå. Här är litet bättre, ligger än, men mer mod

H

Vill skriva om din framgång härnäst.

fredag. (28(?)-I-21)

Kära Einar.

Du skriver till mig ett långt brev, i natten fastän du har så mycket att göra, du för det till posten - tror du jag är glad! Och glad du känner lugn där - det att alltid drivas till en tavla ger ej ro.

Länge har jag väntat att kunna skriva om din framgång, och det har ej varit ro, ej den hjärnkraft, med feber i blodet. Jag var då så glad, väntade blott mer, och trodde som du en tillkämpad seger var bäst och skulle föra dig högre och högre - och just ge lyckan att alltid sträva, söka - liksom det är lyckan i arbetet.

För mig är det från 'Firenze' den går ut, dess starka känsla, de fasta passionerade linjerna, och färg! den har kanske verkat starkast på mig.

Nej, många andra lika starkt, men dunklare, vekare poetiskt - Norden. Denna är så rik, den blottar kraft.

Jag fogade ihop den sjelv, jag ser den hela dagen (och ser "gärdet") en maning "gå tills du faller." räck än dina armar mot det du älskat, måla - om också det sviker.

Jag kunde ej ha andra tavlor på väggarna än dina. Inte förklarande valörer.

Den lilla runda julgranen med glitter flaggor, ljus, stod bredvid 'Firenze' - jag låg och såg deras rika, djupa glöd i toner - det var min jul.

Och du såg tavlor på vägen, det röda och 'stjärnorna', jag var så glad.

Vet du jag tror Ann-Marie blev störst om hon blev en tecknare, akvarellist, som Guys, Toulunse - Lautrec - nu tror jag det, innan jag sett prov på färgsinne, jag har tvivlat där. Skall man säga något sådant - vet ej - om du tänkte det med kunde du säga det. Hon skulle få mer temperament, det kunde annars bli en kamp med färgen. Litet är jag rädd för hennes skicklighet om hon länge stannar i Atenéum. Vad hon talat snällt om mig - jag har ej skrivit till någon annan än dig ännu.

'Chouanerna' är en illustrerad upplaga (som den Steinlen(?)du gav) den har så fin stil jag kan ej läsa den nu.

Men jag fick en annan med "La maison du 'chat qui pelote'" 'katten som nystar'. Den har jag läst och den är stark - skulle du tycka om den? - den är om äktenskapet, artistäktenskap. Den har något av Daumier, kraftig Daumierfärg. En av Balzac's typer, en gammal klädeshandlare, hans två döttrar, den ena vacker gifter sig med en berömd ung målare, den äldre med första bokhållaren. Den unga var så oskyldig "hon trodde en älskande kvinna kunde bli lycklig med en fantasimänska" - och "platån på den äktenskapliga lyckans berg var mycket liten det bar snabbt utför." Hon söker råd hos systemen, föräldrarna, och hos mannens älskade, en hertiginna - man får dessas syn och liv så som Balzac kan ge det, man får fyra äktenskap. Den är mycket sorglig.

Nu skall jag läsa en annan konstnärshistoria av honom, sedan 'Chouanerna' och när jag är frisk vill jag se Josephson.

Vet du 'Wuthering Heights' är en gammaldags berättelse men den bar mig så starkt genom hela boken, starkt. - och en ung dam fru C. jag gav den till "önskade" ej läsa den hon tyckte då om Wells - Emily de Brontë skriver bara om hjärtan.

Vad jag skriver illa, och bokstäverna stå åtskilda, ett tecken på stor rädsla, nervös.

(forts. till 28.1.21)

Dr. S. har sagt jag är mycket svag och skall ligga, att jag nog stiger upp när jag kan.

Om aftonen när det är mörkt susar något förbi - det är Torneåkuriren - så en ensam skidare - och mot morgontimmarna hörs unga flickröster, det är dans - det är allt vad jag vet - i går afton var det stjärnor, så vackert.

Och livet går förbi -

Om du där fick tid att arbeta - livet går så fort - dina tavlor skulle värma mer än en, den du icke sjelv kan nå, de som behöva någon -

Har litet tänkt på att teckna 'flickan' här där jag ligger.

Och du har funnit vännerna igen!

Hälsa de vita lugna skogarna

Helene

Tack för ditt brev - en stund frid.

Och här ligger ett brev jag är rädd att läsa vad jag är underligt svag, jag måste bli stark först.

'Orden' får ligga i en ask om jag får den, det är ge den för stor vikt att tillbakavisa hellre glömma. Och tänk - i går fick jag veta att jag verkligen sålt 'Ulla' hos Strindberg till H.gilletts utlottning - och du hade satt ett pris på! Tack.

Einar.

Jag trodde inte du skulle säga hur du älskar.

Nu tänker jag precis som när brevet gick sist. - "Majoren" på Sjundby, Elis A-Z gick till botten i Petersburgs vilda liv och Afganistan och jag förstår det, intet ägde värde för honom, hon hade gift sig och dött. Allt var likgiltigt.

Vackrare är det du säger: "blott hon blev lycklig" skulle du se det milt - ljust och vackert är det. Jag har rätt att tala om det, vet du. En sade till mig han blev lyckligare, hans äktenskap fick mer innehåll sedan - och jag har levt på det att han var lycklig, det var min lycka när du kom.

Mais "la bête asservie - - a soif aussi" - hungern efter, litet vänlighet "Hon skall få gå" vet du vad det är att gå? det är ej dö, ej att hon ej blir din hustru, men om hon sade "det var bara lek" då är bandet avskuret från det som var, och ord betyda intet i det som kommer, du har intet fotfäste mer. Nej, hon får ej säga så.

Och ändå vet jag att hungern skulle leva, hungern skulle ge dig åter något ungt varmt en gång.

Jag kan inte tala om din kärlek, där skall ingen röra.

Nu har det tyckts mig - hur skall jag säga det rätt - att var och en känner, tager av kärleken den del som står närmast hans eget jag, i böcker med, "så är kärleken störst" säger man - jag med. Men en bok gav mig kärleken sjelv, utan orsaker eller egenskaper, icke stor eller liten - det var de sista sidorna i 'Ludolf Urslew's krönika'. för 12 år sedan

Fröding har givit så hjärtskärande känt, Emily de Brontë ger det hon längtat efter, helt, första akten i "celestine" ger förälskelsen. Har Balzac givit kärleken? Faderns till döttrarna har han ofta givit.

Tänk att det var en kvinna som gav ett grand av det ursprungliga.

Ja, här är litet att tala om, men jag blev så glad när du skrev några rader äro välkomna där, jag har ofta tvekat du har så mycket att ordna, Tyra att tänka på - men skrivit ändå.

Har nu läst de 4 små historierna av Balzac - om den unga mannen som vet hon koketterat med andra, och tänker jag skall värna henne skydda, gifter sig med henne - om den unge mannen som ser hon är högmodig, och vill ha en titel, han lämnar henne. - om henne som ej kunde följa sin mans tanke - om två som var lyckliga trots föräldrarnas förbannelse och som dö av svält.

'Seitsemän Veljestä' skall översättas till engelska och ställes i jembredd med litteraturens främsta verk! Och Sallinen är där vid Rivieran i bergen där man ville man vore och längtade hem!

torsdag.

Och det kom ett brev Ja, Dostojevski, som aldrig fick vara ensam i Sibirien och som arbetade om och om igen sina arbeten, och som såg människans själ. Nej - inte krig - invalider, men han ser ju inte kroppen han lever bara i det som arbetas i i människan. Tack så hjärtligt för brevet. Bara detta nu ej blir för tungt, säg om du fått plikta? Har du våg?

Du har naturen, du längtar att måla & Tecknar litet.

Helene.

(forts. till 9/2 -21)

II.

Balzac.. företal.

Sedan tre andra "Patologie de la vie sociale", "Anatomie des corps enseignants" och "la Monographie de la Vertec."

2 (Man har kallat honom omoralisk - det säger man om alla som säga sanningen - han talar om att det är svårt att göra en dygdig person intressant i litteraturen men räknar upp en hel mängd av sina. Där är bl.a. Eugénie Grandet, och Joseph Lebas från 'Katten som nystar'. En bodbetjänt, enkel, fin.)

1. Skall han få tid till allt detta säga vännerna? Jo, om blott "mänskorna lämna honom i fred." Som sitt verk erkänner han blott det som bär hans namn, icke de där han varit blott medarbetare. 2. Ett par gånger har han polemiserat.

"Jag har haft det att denna tids största begåvningar, vackraste karaktärer och mina uppriktigaste vänner tryckt min hand och sagt 'Mod' och varför skulle jag ej tillstå att det hållit mig uppe i orättvisa och förtal, förföljelse, i misströstan och för stort hopp, överskattning av mig sjelv." - -

början av Chouanerna - -

En friskara på en väg. - Han vill beskriva deras yttre fastän en del kritiker säga det tager bort något av känslan. - Män med bara fötter klädda i ~~ett~~ getskinn, deras långa platta hårtestar blandas med getraggen så man kunde taga dessa stackars människor för det djur vars rester de lånat, om ej bland håret lyste ett par ögon likt dagg droppar i en tät grönska, men med mänsklig intelligens, uttrycket dock mer ägnat att skrämman än giva nöje. - -

Det historiska frestar mindre, men den är visst fulländad.

Einar

Det faller sakta snö - säkert där med, och du behöver ej frysa. Tack för hemmet du tecknade - hennes hem du redt och där du väntar. Mamma är så glad du gifter dig, hon är strålande ibland. Och jag vill du skall vara lycklig.

Då målar jag min tavla med den ljusa och den mörka figuren som jag nu fantiserar om, och som behöver Toulouse Lautrec's individualisering.

Nu lever jag ju bara i böcker.

Du sade Tagore låg där - han ger mig en stund det vackra, den ro, jag söker - men så hör jag åter den lilla Montmartre sången far och mor sitta vid fönstret och vänta - och "han går förbi, han går förbi". Vesterlänning! - Jag har undrat på Dostojevskis ursprungliga plan till "Bröderna Karamasow", den unge mannen som har ont och gott i sig. Är inte Kolja Krasotkin början till den mannen? han låter en sjuk liten gosse ligga i ångest, som säkert är det som dödar honom, veckor, veckor för att uppträda briljant med hunden - en omedveten hårdhet. Och jag har fått en fransk bok Edouard Schuré "Renaissancen" Dante, Michel-Angelo o.a. - har sett på företalet.

De andliga underströmmarna (x) spela i historien samma roll som "idéerna bakom huvudet" i mänskans liv, de dominera henne och föra henne mot hennes vilja, just som de första historiska rörelserna dominera mänskligheten. Lagen om metaforfos, réinkarnation är för stjärnor, folk och själar densamma, det är den stora evolutionslagen sedd spirituellt. "Det man kan ge om stora själar går utom rymd och tid."

Vad skall han ge? namnet är tyskt!

Torsdag.

Jag har bara varit i böcker, men ser upp när kölden skärper, hur har du det är den ständiga tanken. I dag 25 gr., en så kall vinter och du är ej acclimatiserad än. Vet ej ens om du har en snäll hushållerska i köket. Tag vara på dig, slit icke ut dig - ej för att jag ber - för en annans skull.

Och jag tackar här för brödet, det behöver ej vara bekymmer för det i år ännu, man kan taga utan att ängslas. Det var en man som trädde in en dag och hämtade mycket ro, där han satt stilla. Även ro för brödet. Och om min väg skulle föra bort från dig - man vet ej vad ödet vill - så minns mig så, att du hämtade ro. Så minns jag dig intet kan förstöra den stund som var.

Skall vi nu se mot ljus och hopp jag ville så gerna

En varm hälsning

Helene

Ser du, jag skulle aldrig tro - i "Revyn" står Sivén köpte två tavlor, en Chuvrberg en Sällinen

(x) de äro modärna!

(forts. till 15/2 -21)

- Chouanerna -

"I det ögonblick soldaterna vände sig om tycktes en osynlig hand draga undan från detta landskap den sista slöja som omslutit det, fina skyar, likt den svepning av gaze som täcker dyrbara ädelstenar och genom vilken de väcka ens nyfikenhet. Inom den vida horisont som officerarna överskådade fanns ej på himlen den minsta sky som kunde låta en förmoda, genom sin silverklarhet, att detta ofantliga blåa valv var firmamentet. Det var snarare en baldakin av silke uppburen av de ojämna bergtopparna och placerad i luften för att skydda denna storartade samling av fält, ängar, strömmar och skogar."

Jag har ej samma intresse för Chouanerna ännu, det är ämnet. Nog har man ju varit med om att beväpna - de män komma in kl. 2 om natten för att "föra en till Sibirien" allt sånt har intet intresse. I detaljer är den vacker, intelligent, briljant, man njuter av en bit. Och så är det det Bretagne som man känner, alltid sig likt, var buske bekant.

19 febr. (1921 ?)

Einar

Så varmt du varit välkommen, och är, det vet du alls inte, och allt sannt du gav skall du få en ny lycka för, tror jag. Men du gav mig aldrig en kyss och det gjorde ont jag skulle få den bara för att Tyra bad - lät Tyra kyssa mig - eller giv hennes kyss om du vill. Du är min vän och jag känner nog när du är hos mig - du är min vän mer än förr, jag äger intet annat. Har litet ont i halsen kan inte skriva
din Helene

Einar

Du skrev så vänligt sist - 13 de - och jag vill försöka vara glad, det hjälper mig nog -

nu kom brevet med 'Stjärnorna', så vackra stora, en till i min kära lilla samling.

Inte är jag hård jag har bara sett många nätter mot det som kommer (x), och ofta tänkt 'hur blir livet på ett sjukhus', vad skulle jag då säga dig? Här är ju redan så litet att säga, du vet allt.

Ann-Marie skrev så fint till dig tyckte jag, hon är så i det nu, inga stridande känslor, och hon har rätt tycka hon har något eget. Hon har nog början av sin lyckligaste tid nu - och jag börjar tro på 'oljan' när hon skrev så där.

Är så glad du tyckte om Sallinens nya, har ej sett dem men skall be Magnus sända.

När jag inte kan arbeta med modell nu har jag lust göra ett försök utan, försöka ännu det jag ej mer kan. Försökte med "det frysande barnet" i dag. Sett i Ekenäs.

Varför tänker man ej vid 58 år att livet är slut, slutar allt? jag lever på ett sätt framåt. 'Sierskans' ord att mitt egentliga liv inte börjat än passar in på det, hon läste tankar.

Man målar i fantasin, och man drages dit ut mot sol och luft.

Du har något av detsamma, konstnärssjälens skall alltid leva därunder, jag ser det på de stora 'stjärnorna' - du måste en dag måla, det bryter fram - och så slocknar det en tid igen.

Hur skulle ditt innersta jag dö.

Livet där är nu en vila, mödan en vila, tror jag här - det gör dig gott, jag vill så gerna tro det.

Nu har jag frågat Helena W. om Emily de Brontë's biografi, den skulle nog Tyra tycka om att läsa först, den är helt liten, fås visst där. Vad skall du, stämningmänskan, säga om hennes hjälte med en stämning från början till graven.

Sillanpääs 'Eländet' gav mig det att vi alla ha något gemensamt, vi bära alla ett stycke av livet.

'Chouanerna' är nästan slutad, underbart vackra landskap, och folket (xx) - men vad bryr jag mig om en äventyrerskans energi.

Hon har ändå ett hjärta, och hon 'ger honom ringen tillbaka', tycker hon är ej värd lyckan. Jag tror han inte tar den.

Var dag har jag läst en bit i "Gitanjali" - fick först upp 79, tänkte på 'Et gatekryds' - sedan 9.

Man vill ju bara vara som man känner det, vänlig snäll, men där har kommit något främmande i ens hjärta. En gång lär man och då är man färdig. När jag var lycklig, älskade honom, då kunde jag bära all nöd, sorg - hån. Men man skall alltid bära. Du har ju varit så snäll.

Nu lade jag in den lilla duken som saknar fäll och hålsöm - det fanns ej tyg nu. Drick ditt té på den på ett bordshörn. Vad den är ful utan fäll.

Måndag får jag någon som för den till posten.

Små barn i Österrike ha sänt sina målningar till England för bröd. Den jag lade med, för ro skull, har katolska förebilder ej naturen.

Om jag nu fick se en vacker figurtavla!

Jag skall måla en fantasi - i går var jag redan uppe många stunder Sköt om dig och hav det glatt.

Helene

Jag är gladare nu.

Hyvinge. 28/2 -21 (postkort)

E.

Nu är jag glad och måste sända litet glädje dit - det är santt att prof. Sirén köpt, det är barnhuvudet med röda kinder, svart hår, från tavlan där fadern skars bort. Han vill ha mer av andra finska konstnärer, säger S.man. - I dag underrättelse att Art. o. Litt. pensionskassa ger mig pension. Allt så bra - och solen skiner - måttedén skina där varmt!

H

7/3 - 1921

Einar

Just så har jag tänkt det är där, som kortet säger, man gör det man skall göra och naturen står frisk, givande, omkring en.

Mitt sällskap är nu en stor stjärna lågt i öster var kväll. Och jag har den glädjen att hortensian lever, trodde den dött av hetta och masurved i vinter. Jag sörjde.

Jag är inte så sorgsen mer.

Det gav mig något, tror jag, att Sirén köpte tavlan, och att Stenman sagt han var nöjd med sina köp och tänkte på mer i framtiden. Inte begär jag ytliga ting, arbetet är livet, men jag behöver en väg för min tanke att gå ibland, att göra upp en liten plan - jag kan ju inte göra andra planer nu. Inte mer om staden där det går kvinnor på smala gator, på kajerna, och löven rörs.

'Katri' var här i går, all trötthet glömd den stunden, det är bara det att när hon vänder sitt lilla huvud är det alltid bäst så, tusen bilder ger hon och man måste resignera, taga en. En liten varelse med leende ögon, skall jag taga henne matt ljus mot mörk fond, eller allt ljus. Jag målade genast, när tonerna är lagda tecknar jag

Måla, åter, glömma allt för verket, där är en kraft

Om sådant arbetet djupast, kan jag inte mycket talå, kunde aldrig. Det kan komma.

Helena W. ger bokens titel: 'Emely Brontë', by A.Mary F.Robinson den hör till 'Eminent Womens Series' edited by John H.Ingram. En liten bok som gav så mycket som en roman, kanske Tyra vill skaffa sig den.

Nu sist har jag läst om igen "Jason med det gyllene Skind" Topsøe, något tungläst, torr, också i känslorna - utom en - men så givande sann, en mans utveckling, en 1800 tals man, och med fina bitar. Ville du läsa den kunde jag sända - den är Magnus', han säger ej nej.

klockan halv 1.

Ditt brev kom, alltid just när jag skriver, det var så roligt jag väntade ej ännu

Vad är det som gör det vemodigt där i luften - har ej bofinkens sång vemod tidigt om våren - jag vågar då knappt gå ut - och drages ändå.

Vet du, i Paris var vintern, nov, dec., god och hemlighetsfull man drömde i dunklet inne om ett verk - så föll en solstrål på ens dammiga repssoffa en dag - man måste ut. Där var vått och blankt och sol, den föll på en och man såg verkligheten, grell, såg sig sjelv och gick in, där det redan var mörkt.

Så vackert du ser där och känner, kanske ge vi mer i vemodet än i glädjen - 'Sakari gård' och det tunga 'Firenze'. Så gör böcker med.

Men nog har du ändå glatt när där är så gott att vara i rummen.

Tinget? det är väl bara stockar? det gäller

Du har så mycket där, ge mig en liten rad ibland så går det nog här, ge ej för mycket

Här ha grå grenar vajat i stormen, och sedan mycket snö fallit, allt var vitt, men vårlikt.

(forts. till 7/3 -21)

Jag tycker ej om det, det var höst när jag lade mig i sängen och vintern, ett stort stycke av livet, har gått. Men lilla Katri skall hjälpa mig, och dina brev när du har tid, giv ej för mycket. Kanske jag än en gång stiger upp och lever.

Ja, jag har ju också läst Epiktetos, var glad ty ingenting rör dig säger han, var nöjd med din hustru och dina barn Kristian Elster säger "det är den enes lycka att ingenting rör honom, den andres att allting rör honom."

Jag vaknade så tidigt i morgse och det var tungt, jag grät - du skrev om tårar, det är väl våren här med! Tack än för ditt brev.

Helene

det var så vackert gjorde mig glad.

(på en bifogad skild papperslapp följande:)

Marie W. har sett 'akvarellerna', hon "kände igen Sallinen men inte södern" - det var ju bra. Det lovas nu en ny realist-riktning, jag vill ej ha levande människor på mina väggar. 'Nanna' är för levande.

Jag skriver i dag till Fru Häyrén,

tisdag. (15(?)-III-21)

Einar

När jag öppnar brevet, ser skissen, tycker jag den inte är lik de andra - jag läser, den är gjord efter tavlan, läser mer, den är sedd i ett annat land. Så känner jag då din konst att jag såg det. Tack för den - nu står tavlan färdig där - tänk att du kan gå från ett arbete till ett annat. Jag kan ju gå till sömnad men då arbetar tanken på tavlan, det andra är mekaniskt.

Ja, här är som förr, kanske ett grand starkare. Söndagar får jag modell, en dag i veckan skall målas utan den.

Och allt lämnar jag åt ödet - läste i dag 48 i "Gétanjoli" Från 22 tycker jag där börjar vackert.

Sade jag ren hur fin jag tyckte Runar Schildt's 'Regnbågen' var, skraddarn tyst och fin, magistern som säger "vi skall inte gå än, vi får det aldrig mer just så här."

Jag har läst andra likgiltiga böcker Jonas Lie's ohyggliga om hemtyranner, och en H.v.Melsted där 'mannen' i öknen improviserar till sin hustru - sanningen - hon går hem till hotellet och packar kofferten - det blir ingen resa, det blir strid och försoning till alltings slut. 'Damen utan nåd' otäck.

Nu läser jag Gorkis 'Fängelset'.

och alltid en bit Tagore.

Jag tyckte du sade rent ut du tyckte om Sallinen, blott var ironisk mot publiken som inte tycker inhemskt är värt att köpa.

Nu kom 'Revyn' och jag fick två att se sjelv - och fann Södern men inte Sallinen Litet Mäkelä's tag i den ena, men ej hans himmel, och vad är staden? en stad.

Intet tänker när man målar är bäst, bara det som för stunden vill fram, vill utan ens vilja! Det är att improvisera.

Nu är det Katri jag i tysta stunder tänker på - jag har ej fonden, har ej sett den än. Fonden är allt, den gör Tavlan, eller dödar Den kan lämnas bort, men får ej döda bilden. När Katri är här har jag ej tid se på den. Vad man är rädd, har skräck för modellen när den skall komma, den är något "du måste nu", och när det målas är allt det glömt, då är man lycklig. Här är dimma och åter dimma som om sjön gick upp. Minns Ekenäs vågskvalp. - Nej, jag blir hemma, ingen frid om jag går. Och nu mer kan jag ej. Mamma har vårdat mig snällt, nu kan jag redan sköta allt sjelv som förut - nu är hon trött.

Fryser du inte i den där alkoven med väggar mot kalla rum? Men snart blir ju varmt.

Och nu säger jag något, du behöver ju ej svara - jag tycker du skulle ha så ledsamt efter Tyra Men man kan kanske bättre vänta när en annan väntar med, och det är ej långt mer.

Ja, här är så litet att säga, jag bara väntar och väntar jag vet ej vad, något underbart något stort skall ske - vad kan det vara.

Jag sitter 'vid vägen och väntar' som Tagore.

Helene

Nu kom solen fram.

Du skulle slita ut duken.

i det här rummet måste alltid belysningen komponeras, det ger intet, det är illa.

Karlar på mudderflottor ville jag måla.

Har sett mycket på Daumier nu.

(forts. till 15.3.1921)

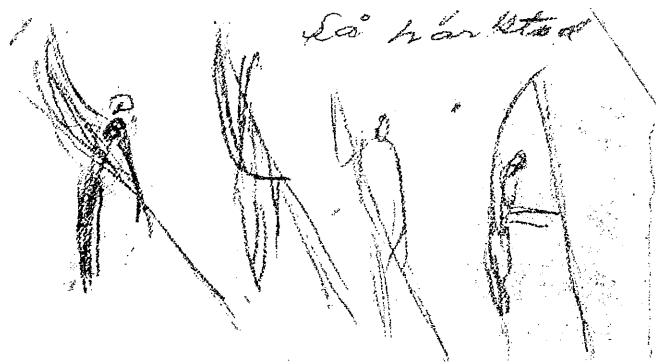
Skall jag samla finska frimärken åt dig, eller är du för stor, oberoende nu.

(I samband med detta brev bifogats en inköpslista samt en skiss, se nedan. På andra sidan av skissen följande text:)

karlar på mudderflottor i Ekenäs, mörkt, grått, vatten bakom. En fin tavla med två män.

Klipp ut. **Inköpslista**

felfria n.ug. finska frimärken. 100 st.
5 grå 2:50; 10 grön 2:—; 10 blå 3:—;
20 röd 2:50; 25 blå 6:—; 25 brun 4:—;
30 p. 4:—; 50 brun 5:—; 50 blå 6:—;
60 p. 6:—; 75 p. 10:—; 90 p. 8:—;
1 1/2 mk 15:—; 2 mk 12:—; 3 mk
20:—; 5 mk 20:— 10 mk 180:—; 5
grön 10 röd 40 p. 1 mk 100 st. 50 p.
med påtryck 10/5 3:—; 20/10 5:—;
30/10 6:—; 50/25 13:—; 60/40 10:—;
75/20 20:—; 90/20 20:—; 1 1/2 mk
25:—; Wasa 5 p. 4:—; 10 p. 6:—; 30
p. 20:—; 40 p. 15:—; 50 p. 40:—; 70
p. 60:—; 1 mk 20:—; 5 mk st. 15:—
Endast rengjorda sorterade köpas. Des-
sa märken tagas även i likvid mot 50
olika utl. 5:—; 10:—; 100 d.o. 12:—;
20:—; 200 d.o. 25:— 40:— Porto ex-
tra. Paketens innehåll varierar mycket.
Skullnadsgratan 19,
lok. 15. Tel. 5287.

(18-III-1921)

Einar.

Fick upp i Wordsworth detta.

"And thus I missed the sole true glory

That can belong to human story!

At which they only shall arrive

Who through the abyss of weakness dive."

och så jag förlorade den enda sanna äran, härligheten

som kan höra till mänsklig saga,

till vilken de blott skola nå

som genom avgrunden av svaghet dyka? gräva.

och i går läste jag i en novembernummer av le Matin en helt liten berättelse. "Rue Lepic i Paris, natt, mot en port ligga två trasbylten, några vandrare se ej ens ditåt - så går ingen mer. Det ena byltet rörs, "sover du" säger det "nej, jag kan inte", "är du sjuk? vi har ju ätit oss mätta" - "nej, jag har ont, jag måste säga dig något, jag kan ej sova mer - jag har engång bedragit dig", "Oh." "Gör det ont, jag ville inte göra dig ont, men jag kan inte sova mer." "Ja - varför, var jag inte god mot dig, har du inte haft det bra" "Ja, du har varit god, jag har det bra - jag minns inte, det var kanske för att du ville vi skulle gifta oss." "Hör, du är ju bara en kvinna, jag har också bedragit dig, och det är värre." "Nej." "Det gör dig ont, jag ville inte säga det, men jag säger det för att du skall få sova."

Och två gamla huvud luta sig mot varann och mannen jämkar det ena trasbyltet varmt ihop. Så somna de, och från byltet som är kvinnan hörs tunga andedrag. - -

Är det inte som ett skådespel?

Mest läser jag ohyggligt, i tidningen, i böcker. Sorg och fasa gör mig trött, skall ej en god mild tid komma.

Den där berättelsen kan de flesta tycka är ful, för mig är det lyckan, ett hjärta, det är mer än hem. Den var nu bättre skriven.

fredag.

Vet du där har varit ett mystär i dina brev, men det får nu vara. Nu önskar jag dig god påsk med många dagar av vila och ro - och sol.

Vad solen skiner klart och varmt här nu, det är vår med mycket bara fläckar i kärret o. på vägar Jag är inte nöjd det är vår, jag har inte haft någon vinter.

Men där ha många vackra syner i vinterfrost setts och målats, där har den givit.

Och här är något som skall göras än.

Katri kommer i morgon, 'Malinpäivä', i skolan är lovdag, hon är 10 år men så mager, klen, familjens yngsta!

Marianne skriver från London, jag kan sända henne en målning att visa har ingen, jo Nannas huvud (x). Vad säger du? Jag har frågat om det finns unga snillen där - hon nämmer två, den ena heter John och "har ett mycket dåligt inflytande" på ungdomen, "rätt", "ont". Den andra Sir W.Orpin Hon finner allt modärnt sjukt och utan kärlek! Hennes man har tecknat henne 'sådan hon ville vara' åt mig - han är humorist.

(x) jag sänder 'Nanna' i april.

God, glad påsk - om du ändå fick memma! Jag får det - och jag får Katri. Nu tänker jag på Nanna. Helene

Jag fick ditt brev där du är så glad i rummen.

Och lilla Tea R. är död!

påskdag (27(?)-3-21)

Einar.

Nu lever den "blå skogen" upp i ljus, granarnas linjer, björken, den är så vacker.

"Det är orätt vara nöjd med sina skapelser", "i synnerhet som jag är missnöjd" o - var nu glad och nöjd över friska verk som skall leva Mina gnidna, hu!

"Ödemarkstorp" och "mot våren" ha kommit till mig och din glädje säger mig att det är gott, vem vet hur vackert, en av de bästa! Inte rör du ju det du lagt så mycket i.

Och arbetet lättar du får måla!

Man har modell och kan ej prata om annat, inte kasta bort sin stämning och taga den igen - där var trötthet en hel dag efter en sådan händelse - just som här, hjärnan sönderriven.

Nu kan jag stå en stund på trappan och det är som något våldsamt, stort, tog om en - våren.

Men en stund kan det vara så att någonstädes långt borta finns det som en fläck - liv - det liknar mest frisk luft - kanske är det något som skall komma - bättring?

De franska bilderböckerna bo nu alla på en hylla, en fattas i länken och jag har skrivit till Paris där jag har 9 fr. till godo hos Hachette - få se om det kommer en Toulouse-Lautrec. Förr betraktade jag var ny bok som en fiende, tveksamt, men dina böcker blevo vänner, och många äro nu vänner.

Ja, ofta ändrar man åsigt i slutet av en bok - jag ville nog gerna läsa 'Egholms gud' - alla är ju hemska. Peter Nansen har jag ej läst - - vet du vad jag måste säga dig, jag tror det är farligt om hjärnan arbetar för mycket med det sensuella, låt känslan göra det - det kan ungdomen inte veta. Jag kan läsa det mesta, men jag har alltid varit glad det var ett par böcker du inte ville sända mig - Rojas, Jensen - det var omsorg, fint.

I Gorgi's "Fängelset" är en fin mild, ung fångvakt, litet slö, alla kan nu ej storma mot det som är. Där är ingen pilgrim, det är ej "på botten", Där är petersburgmurar, väggar, fulla av själ.

Sänd ej Egholm förr än möjligen Jason kommit och skall tillbaka hit. Har just läst J.Bojer's 'Den stora hungern', några vackra ställen men ej så mycket flykt, tyckte jag.

'Flottkarlar' ville jag måla, helt liten i sommar. Nu försöks, kämpas med Katri.

Hörde en lärka i går det gör en så förströdd.

Hav det gott och varmt, och tack för brev och målarlust som kom med

Helene

Just ett besök av hr Kahlroth som bl.a. berättade Liljevalch's Konsthall är stängd för dåliga tider. - Fru T.felt har känt något som jag hos Munch. Hav det riktigt gott och friskt - allt blir nog bra i verlden skall du se.

1 april. 1921.

Kära Einar

Man hör ett ord och det stannar en - nej, man går ju ändå sin egen väg, och jag vet väl vilken.

Är där ej roligt med tavlor, där finns då motiv! men hur är det svart, är ej naturen stor och glad. Är det mänskorna som laga sig små svarta vrår för sina passioner. 'Torpet' är rikt vackert, jag ser det i skissen, där har ej behövt stiliseras alls det är givet färdigt.

Här har ej målats på en vecka - kanske borde man bara samla hälsa nu när det går litet framåt - och glömma som jaktfalken vidderna, friheten.

Kärret står svartbrunt med torvhögar, i går var det ännu vitvita ränder av snö - i boet vid trappan sova ren två flugsnappare, det pipes så fint. Och fläders knoppar svälla.

Förr än du läst Jason vill jag berätta - två ställen stannade i minnet efter första läsningen 'gossen som simmar under en flotte, i grönt vatten - och en enkel flicka som står i en have och ser upp till upplysta fönster. Den gifta kvinnan blev något för honom, ej för mig. Och fattigt blev 'Jasons' skinn till det yttre.

Nu läser jag 'Renässans' och får historien fint och kort - det kan vara bra - och får en sådan lust att läsa Dante på originalspråket med min franska översättning bredvid

Genti v'eran con occhi tardi e gravi

Di grande autorità ne'lor sembianti,

Parlavan rado con voci soavi.

2 april.

Nu midt i läsningen av ditt brev måste jag säga hur glad jag är att du målar så av hjärtat, och jag vet det som går ur hjärtat alltid skall ha sin dag - dina tavlor skall en gång ha sin ära. - Sedan skall jag svara på ditt brev - nu har jag just rymt in till mig undan det andra främmandet i dag.

I går var Måns här på eftermiddagen och jag höll av honom han var så naturlig och fin, han sjöng med sin förfärligt starka baryton-tenor om blommor som längta och "Grenadierna" - det är entusiasmen 'låt dem tigga - hustru och barn' - då rider min kejsare över min grav'. Han gör det med känsla och jag tårades - man längtar efter entusiasmen som har varit borta. Gossen är ändå min släkt, där är band - och jag tror han ej haft ett hem. Uppfostran har han ej fått - "Ramsay brukar alltid säga hur jag skall göra" han var tacksam för det.

Ja, här var födelsedag och den glädjen att mammas hälsa är god, och många vänliga brev glatt henne, var en ro för mig.

Vet du jag tyckte 'Stjärnorna' var så vackert placerade, inte såg jag på landskapet, om det är mjukt är nog allt vackert - Jag har nu läst hela ditt brev, tack för allt. 'Nanna' går i dag till London (om ej posten hindrar) inte har jag för en hel exp. nu när jag varit bara sjuk - och 'Nanna' kommer nog tillbaka. Finska motiv går där ej, hon är ej finsk. Tanken att en gång ha ett par arbeten i Paris dör nog aldrig, men nu är ej tiden inne - för mig. Det skall målas först.

Jag ville säga dig något riktigt vänligt hur skall man säga det - Helene

Att där snöar! här är nu sol och fukt. Hälsa skogen, jag ville vara i den.

I dag skall Mariannes paket gå.

7/4 1921.

Einar.

Det som är beslägtadt med Arosenius där det vet jag inte riktigt något om, det är väl vackert, som Arosenius. Det Gauguin lika har jag sett i många - van Doorgen är okänd för mig. Blå skogen tycker jag är bara dig, 'Firenze' förde min tanke till Signac nångång.

Men målas där med glädje så är allt nog mycket vackert, inte känner man glädje över det svaga. Jag är djupt glad där har målats med hela din varelse i det.

Och där tänker du på utställningar, så friskt - jag som intet gjort vilar från den tanken.

Arosenius har varit framme här med. Katri är ju en liten Aroseniusprinsessa med smal hals, en realistisk linje gör henne så banal och grov - jag har behövt A's hjälp.

Om jag nu kan göra det, skönheten hos henne ligger i detaljer, inte i hållningen, och skolan har verkat banaliserande (x). Vet du här finns en liten flicka, 7 år, hon lär ej läsa än, hon tager bara timmar i plastikk, lärs att röra sig - henne ville jag inte måla. Kanske skolan som en Degas.

Allt läser jag på min 'historiska' bok, där är fint om medeltiden, som alltid varit min tid - jag tycker vi är i den nu, söka ande. Allt är så kort sagt i den boken.

Jag har varit ned för trappan, och sen slår hjärtat så oregelbundet, svagt - aldrig kan jag resa mer. Hjärtat som var mitt starkaste. Sandelin sade det var skada jag var så svag, när jag kan arbeta med framgång.

Mamma säger hon tror Wrede på ön är av en familj som sett mycket människor, mest kvinnor.

Måns sång har stannat kvar hos mig, något oslipat, klart starkt, litet av skärpa och konstnärligt.

Där har fallit snö, ännu har ej våren trätt fram, bara dens aningar och stämningar i morgnar och skymning - jag tycker jag vet hur där varit.

10 april.

Du bad mig skriva allt vad jag tänker - sådant det är må livet gå över mig. Tacka Tyra för hennes ord, hälsa, säg jag är djupt sorgsen - jag reser ingen väg mer.

Inte har jag sett Tea, men då du säger det är där mycket som liknar fru Nenne som ung, i sättet - och mycket nätt var hon, ögonen glimmade. -

Vet du 'Ida' glömmar jag alltid, hur gick det henne - jag minns en kropp - och jag har ändå tyckt om den dam som sade hon ej kan se en herre utan att tänka på giftermål - det var öppet, sannt.

Topsøe's andra roman 'Nutidsbilleder' är mycket lättare skriven, också fin och med samma dolda ansvarskänsla, ja, där är den inte dold. Magnus har den.

Mätte du ännu ha snö och måla, och vila, tills det stora roliga arbetet kommer. Så stora är fläderbladen - nu stiger ett mörkt tungt moln upp, om det nu ville komma ett stort skvalande regn. Jag kan inte skriva i dag, det är som om man gick undan något. Du vet nog det är så ibland. Tack för brev den 8 de och att du tänkt på mig.

Helene

Här har varit 25 gr., 15 i skuggan.
Tack för chokolad jag just druckit.
(x) på henne.

tisdag. (21(?)-IV-21)

Einar.

Tack för brev! Så vackra foglar du sett, och moln, sjöar och tö - och en skiss kom igen!

Många tavlor som jag inte har sett - och du undrar hur du nu målar! Mycket var förändrat i den sista serien jag såg, jag undrar nu med.

Inte kan jag lära av Arosenius, det blir bara en målning efter naturen (Antens), bara 'Katri' blir det, familjens yngsta - om det blir något alls. Hon har nu blivit vattigt brun på våren och ser gammal ut, hela flickan är borta. Men ett ögonblick kan hon vara där igen, som hon var. Det där som fanns i Paris att allt var vackert insatt i luften - det behövdes knappt något individuellt, allt typ ändå, som Guys - vad dit drager en. Här står allt för min syn i något svart - nej, inte tala illa om sitt eget land.

Nu, vet du, har Marianne svarat, det är intet för dem, det måste vara tecknat i England och det är det inte, hon kan inte visa det för en konsthandlare. Nå det hade jag ju inte begärt, bara att hon skulle säga sin mening, och det har hon gjort. Och inte var den ju riktigt typisk för mig. Men vad hon annars tycks känna sig olycklig, tycker döden vore god - nu när hon nått målet, ett hem i England. Hon är väl i främmande land ändå.

Jag tycker ibland det är synd om Tyra - törs jag säga det, förlåter du det.

Fru Häyrén skrev ett kort i dag - Ann-Marie gör stora framsteg sägs det, och det är jag övertygad om. Vad jag ville skriva till A.M., men då jag inte målar mer än nu är jag ej nog in i det jag ville tala om. Jag har en vilans tid - hon slår ut i blom.

Genom Fru T.felt - och Hanna - har jag en förnimmelse av det nya, jag tror det kommer en realistisk tid. Vill ej bestrida att de som följa förnuftet ha det bra, men det styr ej utvecklingen. Vet du att inga förvärvade egenskaper gå i arv - den dunkla instinkten är det som går fram. Vad vi måste söka vara förnuftiga - litet styra oss.

Topsøe har ett kallt huvud - men vad säger du om Felix brev! en ny ton, passionen, och så är den borta igen. Jag ser ändå boken så att Hastings kärlek till Ida var det avgörande i hans liv, den är ju bra som ett minne. Ironisk är han över societeten mest.

Ja, här målas bara var söndag under veckan sopas det från duken - ty hjärnan är trött. Hur har du tålmod att skriva till en sådan.

Men en gång skall det komma en ny tid. Nu skall jag bara måla som jag tycker, som det blir.

Jag undrar mycket på dina målningar - ja, endera skulle jag tycka det är, av det du säger - jag tror det är bra

Helene

Marianne sade alltid jag skulle 'expliquer' förklara, i målning, i allt, det var för henne det eftersträvade.

(forts. till 21.4.1921)

Det är morgon och sol, man andas och känner luften komma långt-
ifrån - och det finns något för en än.

Och sen komma dimmor och svepa en in - att man skall bero av
vart moln!

Jag har målat litet i dag ren.

Undrar om du går i rummen, målar, eller färdas i skogarna,
och ser svanen kretsa över skogssjön.

Lisa Palm Åbo, har åter skrivit, hon får resa ut, och nu vet
hon inte om hon vill. Hon målar så svagt, hon har tappat bort
sig själv - jag skall råda. Jag sade alla tappar bort sig
i skolan, hon skall ut - om det ej är något starkare än konsten
som drager henne -

Varför alltid fladdra så obestämt? Åt en sådan ger konsten
stöd.

Strapatser ser jag där är.

måndag. (27(?)-IV-21)

Einar.

Du har skrivit till mig igen, jag blev så glad över ett brev - ett kuvert - jag tänkte kanske jag aldrig får något mer - då vet du ej hur det känns.

senare.

du skriver så känsligt och fint - ja, man har sin längtan, och den har intet slut.

Jag har tyckt om medeltiden för då föddes längtan, tror jag - forntiden är stark och dunkel, visst tycker jag om den med. Och hade jag miljoner vill jag leva enkelt i en atelier.

Snö! och så vackert du talar om den, jag ville känna dens mjukhet och goda svalka den skulle ge mig ro.

Här 30 gr. i solen, brännande och sand i luften - men under mina buskar ha blåsippor blommat Och i naturen bara ett helt fint litet flor, grönt.

Men vad det var vackert i skogen där du skidade bland granar. Jag har sagt det förr - Norden är för mig dina tavlor, brev, jag vill ha den sådan kvar, och har den om jag också såg verkligheten

Ja, Katri är en liten prinsessa, sådan hon är. Jag får för mycket av det synliga kring munnen fram - skriver om var kampens vändning, vinner man slaget eller förlorar man det? Såg en dag på akvarellteckningen som börjades i sängen, den var bättre än jag trodde - fyllig.

Och där är ett slag vunnet med 'granar', 'mot våren', jag hör det i tonen. Jag tycker om de som stå svarta, mäktiga mot snön, de ha sin hemlighet om kampen - de små ljusa tycker jag också om, de ha en mjuk tid, men de måste växa, de måste framåt.

Tea fick bara ljus.

Mätte du där ha det ljust.

Läste boken om Matilda Wrede nyss och där var en enkel teckning gjord av en fånge. Män bära en svart kista, från den stiger något stort vitt, fjäderartat upp mot himlen, det är alla hennes goda, ljusa tankar, efter kommer ett kompani, en tät massa fångar.

Aroseniusaktigt - de borde få teckna, fantisera.

Ännu har inte Marianne sänt "studien" som hon ville returnera "i morgon", men den kommer nog. Den kunde ej visas, "i London begär man mer", o. "du säger ju sjelv du sänder den för att du inte har något annat." Hon anser den för värdelös och råder mig att köpa en livränta följa 'miss Wiik's råd'. Det var Marianne som nu föreslagit jag skulle sända det jag en gång talat om - och vet du, jag är inte alls på dåligt humör, är rätt glad. Visst för det du lärt mig en konstnär får följa sitt eget tycke - vad gör allt detta mig.

Och du där borta följer din inre maning. Men ännu har ej kommit det som skall göra allt lättare något man väntar och hoppas på. Här är intet att berätta - skriver ändå.

Helene

Martha Neiglick's man är död, mamma blev så upprörd, 'nu måste hon arbeta', att en gift kvinna måste arbeta!

Hyvinge. 2/5 -21

Einar

I natt lästes 'Egholms gud' slut och jag skrev på en lapp vad jag tyckte. Stor kraft (humor?) att berätta, men mest berättat - och så en mänskensnatt ett underligt ljus och hustrun lever sin ungdom en stund igen. Olycklig är hon ej, hon äger honom. Han obehärskad, egoist, slapp, och tror nästan sig sjelv - men har han inte något som är sannt, i sig?

Jag var glad att få läsa den och vet nu allt om den, där kommer inte nån själens utveckling.

Den andra, Lindorm, vill jag läsa en gång till, utan nyfikenhet. Om den som sjelv ger sitt hjärteblod kunde se att fattigman har skönhet i sitt skumma kök, mer än rik mans prål.

Kan ej konsten, en 'Ensam med Gud' bygga en bro över hatet - ty nu ha de bröd.

Så kom ditt brev på dagen.

Jag tyckte också 'Jason' var torr, skylldet det på 80 talet då ingen djup känsla var modärn. Slutet tog jag så att det var allt Jason fick - en enkel flickas längtan. Inte kan han älska henne.

Jag visste nog du ej tyckte om jag sade det var synd om Tyra jag vet du vill giva henne allt, allt och hon är lycklig - men om du lämnade Finland för henne skulle du inte en ensam stund se ut och känna Finland är där, långt borta? Det skulle vara litet synd om dig då. Men Ni ha ju nästan samma härstamning och så mycket att se framåt till.

Jag tror Marianne - och andra jag sett - aldrig förstätt vad hennes man kände som barn, och hon aldeles säkert intet av det hon kände då. Minns du vad du sade 'om ens barn vore av främmande ras'. Så svårt är det nu ej för Er. Hälsa Tyra.

Vet nu Marianne och jag ha intet gemensamt, är det ej bra jag vet, länge har jag känt det. Inte i teosofi, inte i målning.

Och med Marie W. som är så god, konstnärlig och fiffig har jag aldrig haft mycket gemensamt - hon har ingen ömhet. Ada I. är kärv och varm.

Men mycket har blivit ensamt omkring mig - gå inte bort. Jag säger inte praktiskt beräknade saker.

Lördag var det som midsommarafton det var så grönt. Allt är ljust och fint.

Nu börjar väntan på den ljusa, mjuka modellen komma starkare över en, och jag har sett en som har vit-vit hy och guld i det blekblonda håret, 13 år. Få måla mjukt och med färg!

Hur målningen håller i dig än, hur kan du känna med så mycket - kanske för den dig ut en dag. Och dit kommer nu en ung flicka du alltid tyckt om - Fanni.

Hanna, som jag en gång trodde skulle gå så lätt till allt, skall nu ut till Atenéum, hon samlar pengar till en utrikesresa. Hur manne hon målar en gång? Magnus var här, sade skolan var så slapp, var frisk och nöjd, hade följt sin unga dotter på presidentens och 'Stenmans' bal, hon längtar nu ut. Visst ville man ut som ung, se teatersalon och gata - som målare.

Hos dig växla stämningar med, ljusa och tunga, men du tycker du kunde leva för bara skönhet ideal. Allt är väl så vackert nu.

(forts. till 2.5.1921)

Här är besök var dag, vänliga hjälpande - och så onskans gift av grannar. då blir mamma blek. Men prata gör henne frisk och stark, jag vill hon skall ha det bra.

Om jag kunde gå till något rum, måla där. Böcker hämtas, om Edelfelts mor, men jag är så bortskämd. Vad 'Sallinen' är vacker. Vi ha konst.

Jag hälsar till ditt hem, dina rum
Helene

Vad säger du om den som såg ett litet blekt barn i urtvättad röd kolt och sade 'ser du den lilla lusen!

(på en skild liten papperslapp följande:)

Tror jag här fått mer spänstighet - icke mer bara den slappa matthet som varat snart två år. Kanske är jag därför här, allt går väl.

H

7 maj -21

Einar.

Inte har jag fått vänta på brev, du skall ej skriva mer än du har lust, tid, det kan bli tungt för dig att skriva var vecka. Jag känner så där pessimistiskt för jag inte är värd att få dem, du trodde jag blivit utan.

Den skissen av granar är en som ger mest, i den är jag lycklig - och du vet det, du ber mig föreslå namn.

"Där jag var" men det duger nu ej. Där kunde ej tallar vara med, du har rätt, tager bort och sätter din syn dit - det är så personligt kärt, du är där.

Och sådant kan med par streck sändas i ett brev - det är ande. Undrar hur du alltid vet, nu också vem Schagk? är - och människor börja bli mer ense med dig om Rjepin. Och jag ser Kandinskij, när man vaknar med stora tårar i ögonen då bryter sig allt svart och vitt, det blir en sådan bild.

Mer och mer har jag en fruktan att en ny realism kommer över konstcentra.

'Katri' blev ändå prinsessa, Ett par ögon som blev litet som jag ville, näsa, hår, är där, men den Saarmanska munnen har utvecklats hos henne och är mycket svår. Den 'ljusa' går ännu i skola, jag målar på en fyllig 'Ungdom' först, och Katri bara i inspirationens ögonblick.

Om man helst i en nådde något, då skulle man nog finna livet mer innehållsrikt, man hade att ge. Skulle man bli äregirig? en gammal envis som sade - : se jag är ändå något. Tror jag hellre ville gömma mig.

Jag skrev om Lindorm till dig men vad tjenar det till, du vet ju hur han är - han gav mer än många starkt och stolt, men vet du nu minns jag redan bara några djupa, lugna toner, orden falla tunga och vackra. Mycket av dina tankar - och kinesiskt t.ex 'Morgonen'. 'Vardagskväll' är det inte på jorden; där är för mycket i hjärtan, i gatan, det är hans stämning en stund, bara. Förfinad är han.

10/5

Ingen Toulouse Lautrec från Paris, och i Akad. Bokh. till 250 fr. - ej för mig, väntar på en liten, billig.

Vill du ha Jean Sibelius namnteckning på brunt papper, slarvig, eller skall jag kaste bort den - fann den i vårt kontor.

Skall berätta för M. och H. att det kommer en dansk Schierbeck. Här är hett och torrt, lövet vill ha regn - långt borta hörs göken, första gången - man är tung, tom i huvudet men har det bra, mer målarlust

Det låter så trevligt om ditt thé.

Helene

(forts. till 7/5 1921)

(På en skild bifogad papperslapp följande text:)

Har jag berättat vad jag gör, jag syr om det som två sömmerskor i Ekenäs, de bästa, lagat så omöjligt att bära, piskar kläder, lägger in för sommarn, tager ut fönster - nu behöver jag bara en blus så är allt färdigt. Här fås ingen hjälp.

(Ytterligare bifogat nedanstående bild, med texten: "När pressen ser som ögat.")

(På baksidan av bilden står: Impressionism)

pingstdag 1921 (tai 15.5.21 Sofianpäivä (lahja))

Einar

Jag blev så glad du kan inte veta hur glad över brevet - (x) och moarnas våröga hämtade bud om liv!

Men vad har du gjort, sänt din Ulatinck innan du vet om den fås - om den ej fås skall du ha denna igen den har redan givit så mycket här.

På mitt namnsdagsbord ligger ditt brev och den, mammas gåvor - och en kvist hägg - röd pors, allt under den blå skogen.

Nu har jag sett Ulatinck's livsglädje och skönhet, har först sett på Segel i Havre, hans första dotter, väg i Garches, ett träd som skär av, han själv, hans hus, fiske i Chevesne, genom träd - många. Han som torkade sina första tavlor mot gräset, trodde människor skulle skratta, han är strålande. Han målar med instinkten säger han själv, och med gåvan - han blev som en uppenbarelse för mig. Han har sett Cézanne. När framgång kom har han flytt från Paris - men säg, tror du inte det är målarna som upptäckt en ny arkitektur, förstadens. Mycket skall jag ännu se i den.

Här väller häggdoft in natt och dag, narcisser, fläder, äppelträd, svart vit syren, blomma. I går, pingstafton, satt jag på trappan, läste - en ung man, främmande, stannar på vägen - får jag ge en helluntai oksa, "får jag tarjo" säger han, han minns han är ruskigt klädd. En blommande häggkvist räcket över planket, jag går ned och tackar, han blottar en stund sitt huvud bugar, går.

Vad är vi som genast se på kläder, - det var en god afton Först var jag nog rädd någon ville driva med mig.

Om jag nu läste litet, litet finska var dag så skulle hjärnan orka och jag hade så roligt, men först i sommar, och du skall ej sätta märkena på, jag skall sätta jag som får läsa

Den här dagen blev så god, tack för din vänlighet
Mot slutet har man det som är äkta, några ting på sitt bord.
Helene

(x) så glad att där blev ro.

Hyvinge 23/5 -21

Einar

Nu har allt blommat ut, det är som högsommar ren.

Modellen i solreflex - gulaktig vägg - blir blå-gråvit, kjolen mattaste rosa med karamellröda och gröna skuggor, allt ändå grått och ljust, och i det skall gå en fin kontur som finns på en teckning - hon är mörkare än fonden. Är det något alls likt mig? vet inte

I går sände dr. C. hit ett barn med mörkrött hår, vacker modell, jag skall nog göra ett huvud men har nu tre modeller i tankarne. Vile jag hade kraft.

I ett hem är mycket oro, man sårar när man ej vet, ej förstår. Nå, nu har efter en längre tid kommit brev från staden, de må bra.

Jag vill mamma skall ha ett grand av den lycka hon längtar efter - om jag bara kunde - jag skall inte tala om mitt arbete. De kan ju inte veta vad det tager av ens liv, tid.

Jag har sett så mycket på Vlamnick och Guys. I alla sådana storta böcker du givit står att de tillhöra dig - en gång. Ditt bibliotek.

Nu skall jag vänta på flickan och sedan teckna armkonturer.

Har du det bra där, har du redan små blommor. Här står friska violer och primula, och här är åter mer ro.

En hälsning dit.

Helene

Den 15 de skulle du börja arbete för möbler sade du ju, bara du ej arbetar för mycket. Om det ville komma.

torsdag 26 te maj. (1921)

Einar.

I går öppnades ett jultbrev från Köping, här har ej varit* till det - och inte var det i går heller men vad gjorde det - det var så snällt, brevet.

Nog har du rätt året har varit tungt, men jag tackar dig du har ej lämnat mig. Och du gissade rätt, jag ville du skulle ha all din tid för en annan, den var så kort.

Nu här jag ej hört på två veckor däruppiifrån, men du skall ju bara skriva när du har tid och där är mycket arbete - är bara litet orolig något är illa. Nej, inte är du sjuk, du har det varmt och ljust. Där var om Lindorm i brevet, så underligt. Du ser mer våldsamt hos honom, och jag hör tonen som alltid kommer om ett varmt hem, om barn, ett hjärta är hans, förlåtelse, och han är förändligad ren. "Fiendens fönster" var en jag valde ut, jag skrev några för en fröken här - "den befriade trälen" för att berätta om honom, och litet av "bortom tid och rum", för klangen. Det var där jag tänkte på "orka kolonnerna bära". Stockholm är för honom Bellman och Lucidor - en bildad man! Jag tänkte inte mycket på Fröding, här var som en annan människa, en på väg till ro, från rännstenen till godhet, höjd. Fröding är så djupt, känner med olyckan.

Sillanpää berättar så lugnt, men han är inte på väg till ro som denne stormare - tycker jag - han är mer ett djupets barn.

Du tackar mig för det gångna året - nog har du en vän.

Ofta river något mig sönder men jag kan inte gå ifrån dig - vad är det jag inte kan slita, som dödar när det slits?

Du är nu lycklig, som jag önskat, och jag skall lära mig tänka lugnt på henne som ger lyckan. Nu är jag bara rädd för henne - De säga när befriaren kommer då blir allt mjukt, då blir allt gott.

Jag önskar du skall få henne och få känna lycka - allt är som en dröm -

Nästa måndag den smala, mjuka matt vita (x) och fredag den lilla med mörkrött hår (xx) - jag ville måla men det kommer rå färg först, så smutsig, sen först ljuset.

Sitter på trappan och vill inte längre, tager ett par blommor och söker deras namn, inte för att pressa - och har inte lust sy blusen.

Läser 'Sult' och något är bedårande, tar om hjärtat och man vet inte riktigt vad det är, - har läst bara litet.

söndag.

Så kom ditt brev, allt är gott.

Jag förstår hon kommer för att bli din hustru, du säger intet ut. Måtte hennes liv bli ljust - och ditt.

Jag går inte ifrån dig, ty jag vet något som gjorde den första tiden sann, inga ord kan göra den osann - ej ens att hon visat det intet betydde som sades till mig, för att jag intet kunde få. Du har ej hånat. Du är min vän, det som var kan ingen taga. Jag vill henne väl, och kan leva när jag vet detta.

Vad gör mig världen. Ett ögonblick gav jag dig ömhet, ger än. Mamma är gammal och svag, man måste rätta sig efter henne, hon har bara mig säger hon, hon behöver kärlek, ger. Gott jag fick en sak gjord i Ekenäs. Nu kommer tjänarinnefrågan

* kraft

(forts. till 26.5.1921)

Jag har hört ett rykte om statspension. Artisternas o. Litteratörernas pension var 400.

Hedemann - Gade minns mig - det var mycket - ett erkännande så oväntat. Skall tala med Kalroth som lovat ett besök, han har en skuld i St.holm och de tar ej tavlor.

Haugtussa är för mig det vackraste i Norge, hade jag en bok från vart land tog jag den.

Inte kan jag med Haldis - jag har försökt - hon säger 'hur mycket har de betalt' till värdinnan. Jag tycker bara om att hon är svag, dålig - och om honom - tendensen.

Tycker du om sluttablåer? inte jag.

Nu har du mycket arbete den tid som är hennes , tag ej något från henne till mig.

Tänk snällt på mig.

Hav ro och gott.

Helene

(x) jag måste skriva hur de är då först vet jag det sjelv.

(xx) nu återbud, barnet skall till H:fors för öronen.

Vissna blad ha fått en stund regn.

'Sierskan' har sänt en hälsning jag skall få det så ont. var är lyckan hon lovat?

Den som ej målar kan ej gå ut i den främmande världen.

Om du sänder en bok en gång så sänd duken, jag får nu tyg sätter fällan på, den kommer sen med boken.

Där var om ett barn som gråter.

Sibelius namn är fascinerande.

4 juni -21.

Einar,

Jag ligger i gräset, träd och buskar stå som guldstoder i eftermiddagssol, det är en tavla av dig - den "röda" skomakarfrun pratar vid granarna, poetiskt, fint, om kärleken - göken kommer allt närmare, flyger tätt över mig - vad det är hett.

7 juni.

Varför är man så trött, det är ju svalt nu.

Jag försöker säga att du har det bra, du har sagt tjänsten är sådan, men jag har ingen ro jag ville jag kunde göra dig livet litet lättare. Snart kan jag kanske, och då får jag det bättre. Detta, och mamma, är ju det jag har se framåt till, det jag har att leva för, det som skall göra mig glad.

Står där över skogarna också detta tomma, tunga? - du sade du var trött. Där viker det snart undan och du är bara glad - det gör mig gott att tänka.

Och när jag kan göra helst litet av det jag ville blir här bra.

Helene

På mitt bord är en bukett, rosenbladen ha fallit av och där är bara mörkgröna blad och mattgröna ståndar - knippen kvar, vad den är vacker!

O, Einar, en gång vill jag hjälpa dig, men nu måste Tyra göra det, hon måste älska dig så som det är, komma till dig sådan du är - vad skulle det annars vara värt. Och mamma skall nog se annorlunda snart. Nog skall allt bli bra

Gamle forstm. Böök ser trött ut, ville du bo i Kivis Nurmijärvi en gång, i den feta grödan? Är du icke Nordens barn.

tisdag.

Nu kom ditt brev, av den 28 de. O, att du varit trött, och att barnet ej fått en kyss! aldrig visste jag, såg bara en sorg i dina ögon.

Men vet du hur det är när den enda man äger, lever med, blir blek lägger sig och säger hon är i vägen för mig, måste bort - man tror ibland det är dödens fläkt för henne. Nog håller jag av henne och hon nu av mig. Det har varit tider då det sades 'färskt kött är för den som betalar för sig', 'Kom ihåg M. skall ärva allt.' Det vet hon ej mer, nu har hon bara mig. - Jag är ej fri att ge, hon har ett svartsjukt hjärta, och har emot dig för Hannas skull. Jag är ej fri ty jag håller av henne, min mor. Jag har det bra.

Hyvinge 8 juni (1921 postkort)

E.

Har börjat i dag en tavla, förra sommarens motiv, 'Hetta', ur minnet. Lät allt det andra vara begravet, glömt, jag är så trött, det är allt. Vad Aaltonens monument är vackert! om jag hade gjort det!

H.

10 juni. (1921)

Einar.

Jag har ett så sjukt hjärta. Vägen var lång och jag orkade inte alltid bära - jag har ju fått kärlek, vad vill jag mer?

Vänskap blev så mycket för mig, och min hjärna har ej orkat förstå, den är trött - som vill jag alltid bara ge fred, ge dig och henne fred - det är allt jag ber om då får jag frid igen. Om jag ej är herre över mina nerver, vad gör det om du bara kan förstå jag är sjuk, och glömma.

Jag har ju inte rört henne, Einar.

Men hjärnan är bara trött.

Om du förlorade henne vad vore mitt liv värt, det är så utan mål, någon måste få leva helt, hon skall få det.

Du gav mig av gott hjärta, jag vet det, och nu är jag så nöjd jag kan sända dig litet till det du helst vill ha. Jag har inte haft förut men trots något skulle komma, och nu har staten givit mig livstidspension. Den är 3.000 med dyrtidstillägg 5.000 en tid, och vi som här haft 500 i månaden att leva på, utom skatter, få nu dubbelt, och mer. De äro goda mot mig. Är nu sorgfri i det.

Jag vill så gerna taga ödmjukt det minsta som ges, men så rycker det i en nerv och jag vet intet, i vakade nätter, dar.

Hälsa Tyra om hon är där, hälsa sedan din hustru.

Du gav så mycket, tack. förlåt

Helene

nu vill jag vila

Hanna har målat ett porträtt och res för pengarna till Nykarleby 'Firenze' är var morgon din starkaste tavla.

För det Ni har skrivit på finska har jag fått denna stora gåva.

Lördag 11 te juni

Nu just ett brev - vad du är snäll, om du visste hur gott jag har det.

2. Klostren ta inte emot någon krympling - inte hans mors salonger - vart skulle T.Lautrec gå?

1. Toulouse Lautrec boken hade på två veckor stigit med 100, så M. tog den ej, sade det var granna pärmar och mest demi-monde damer - ja, men bäst se sådant sjelv innan det köps.

(Innehöll 3000:- ER)

midsommarafton (1921)

Einar.

Det är midsommar. Jag kan ej svara på ditt brev just nu, det griper för djupt - du är snäll och något gör mig gott - allt är sannt.

Men tro ej jag toge av din hustru, allt är hennes, skall glädja henne. Och jag har det sorgfritt, bryr mig ej om borgerligt hem, komfort, mitt arbete trivs ej där - men jag tycker om ge ut pengar. Nu är något borta.

Och Einar, det jag skrivit till dig ensam, 2 år, det finns ej i ditt hem när din hustru och hennes släkt är där - du gör ju som jag ber - inte skall världen en gång se det. Det står där ändå, du vet det.

Sakta läser jag 'Vaaralla', långsamt. Där är barnhjärtat, och mycket förstår jag, det finaste bara blir väl borta.

Här stod två på vägen, den mindre skriker för den större halsar henne - "jag vill plocka blommor", men den större halsar bara oj! - så plockas litet groblad, och så blir allt så allvarsam, den större tar hennes hand och de gå att söka mamma. Och nu har jag boken vad jag är glad, kanske kan den hjälpa mig hålla fast vid arbete, hålla upp det som sjunker.

Editeur Bernheim-jeune, tryckningen slutförd 15 okt. 1920, det ser ut som det fanns 200 exempl. Där är en originaletsning, en original färglitografi, 38 bilder, boken 27x21, så väl tryckt att jag först tyckte detaljer togo något bort av toners ljus. Där är fransmäns smak för det genomförda fasta men också lätta saker. Vad min skatt är vacker, och om du nångång är ensam, har tid, skall du få den dit att se.

Vad skall jag tala om - en liggande kvinnas huvud, armar, bröst, i halvton, och huden så mjuk, ock en som sitter på sin säng, vacker i valör och stil, elegant som allt hos honom - Lautrec. Känsliga Montmartrebilder, May Belford, Lender dansar, Alfred le Guigne, en del sedda i din bok, som de två vid bordet, här i färg, där han "nått djupast i fördärvet." Han fann ej en så dålig modell för mannen, en vän gjorde han till apache, för kvinnan fann han en tvätterska. Promenaden i Moulin Rouge har du, och du har dem väl gjorda. Men porträtten! av damer, fasta och starka, ett av van Gogh, i hans stil, och distingerad ty allt är distinguerat - visst måste de förstå varann, de som bägge kände naturen så oerhört starkt -. Oscar Wilde, hu, sångerskor, plakat, en dam med en hund mot ett plank - min 'fylligas' typ.

Jag fick den i går där är mycket att finna än - hade bedt Marie W. se om den var i konstnärligt syfte hopsatt (x). Magnus vågade en svag antydning om att priset steg var dag, de svarade att de betala sina böcker när de sålts, efter dagens kurs, den steg med 240 på två veckor. Jag är glad ha den. Det är nu en kursrisk att beställa en bok.

midsommardag.

Jag måste tala om honom än. Han har gått från precision till den bredaste behandling sägs det, och en av hans sista tavlor, en examen uti medicinska fakulteten är som en stark Daumier, mycket av Daumier. Uttrycksfull den med. Och hur är ej "förföljelse" uttrycksfull en litografi. Han är nog främst Montmartremålarn men allt har gjort ett starkt intryck på honom.

(forts. till midsommarafton 1921)

Han började 'för ro skull' teckna, måla hästar hos en bekant målare det blev en passion från att vara ett tidsfördriv, går sedan något i skola hos Bonnat, Cormon försöker lära yrket och blir alltid Lautrec född 1864.

Han dog egentligen av utmattning, det var slut, dryckenskap och sjukdom var detaljer. Hans mor vårdar honom den sista sommaren 1901. Han har höjt den klass han levde bland till typ sägs det, han var omtyckt av dem ty han var hövlig mot dem med, en gentleman. Och han har satt konstens adelsmärke på allt.

Nu går jag snart att sitta på trappan, skall se på festklädningar på vägen, ty tänk, jag har på ett sätt tecknat upp den 'fylliga' med färg men allt har så sakta blivit svart och jag kan ej besluta rött eller grått. Vill se i dag, sätter sen in en ton mellan de breda mörka dragen, konturerna här o. där. 'Firenze' hjälper mig med, det är en stor målning - om du fått ett år hos Cormon! Så djervt talar jag.

Helene

(x) hon sade 'fransk éspirit, nästan ett surrogat för en Pariserresa'

Kan inte tala om ditt brev än - tack.

M. ensam i H.fors, Måns på Tavastön, Hanna på Lappvik skall sedan till andra.

Hav det gott - inte skiljas vi.

26/6 -21.

Einar,

Tack för brevet med midsommarhälsning i dag! Fann en hälsning, en bok i en duk i går - tack för hälsningen! En bok avgår i morgon.

I dag fick jag från Ekenäs höra du är förlovad, det lät underligt fastän jag visste det och önskar dig lycka, du talar nu om det för alla - Och en liten tid bara och du är ej mer ensam man - Gud give dig allt, allt varmt och ljusst som ren är i ditt brev.

Sist sade jag något ty jag vet i händelse av dödsfall genomses alla en mans papper, sade ej det fullständigt. Jag ville ej i en annans hand.

Av dina är några om ekonomi och familjeförhållanden brända.

Nu tror jag ej jag skall skriva så mycket, du skall bara vara med henne

Tack för de år som gått

Helene

Toulouse-Lautrec arbetade ur minnet, Yvette Guilbert Lender o.a.

Vlaminck's 'nature morte' 'andra dotter', Rhône är vackra - tyckte först det ej var eget.

Här är storm och hett.

Hav din sommar nu, allt gott!

Jag minns den man som sade 'hade han ej familj att försörja, steg han ej upp om morgonen

2 juli -21.

Einar.

Nu har jag hört något som gör allt annorlunda, mildare - det går generationer tillbaka - det har blivit mildare omkring mig.

Är glad en man räckt dig sin hand - Mikael Lybeck.

Man andas här god regnluft - och min lilla groda kom en afton igen, såg på mig med sina vackra, lugna ögon - jag trodde ren katten - -

Och Ann-Marie skriver hon nu avstått från studierna igen - jag tror åter på hennes konst - två pris har hon också fått. Hon borde redan komma ut, Paris skulle ge den näring åt hennes konst att hon gick fort fram och ej vände till sidan mer. Vad gav det ej Fanny Churberg. Den lilla borde ut, men var få pengar?

Det var som jag trodde med Toulouse-Lautrec, han gick till den värld där han fann en like och han "måste gå mycket långt." I sin mors salon fick han avsky, nångång medlidande - han gick. Har han en gång sett upp till en vacker, fin, höll han det för sig sjelv. -

Jag har ej förstått att gå lågt, alla har varit lika för mig - vackra, fula, höga, jag utanför.

Vänner hade han, målare o. ett par läkare, den ene hans kusin - han hade 'la parole facile' och om han ock talade atelierernas friaste språk skulle man aldrig tagit honom för en "vulgär varelse" ur hans omgivning. Det sägs det var en hemlig stolthet att han förblev gentleman.

Minnet hos honom var så gott att han under ett av de sista åren han levde på ett sjukhus utförde en serie cirkusbilder, akrobater, hästar, och hans vänner intyga att han ej hade ett blad anteckningar med sig. Det sägs konst-kännare ha svårt upptäcka det - jag ser det i några.

'Oscar Wilde' är obehaglig med allt det mjuka på stommen* kvinnomund - en olycklig sägs det som blev dömd för det han var född till.

Hur fast är ej Toulouse-Lautrec.

Texten är av Th.Duret.

* och

7 juli -21.

Vad jag känner den tonen i ett brev, den säger allt, hur tavlan är - en som målat, känner befrielsen, segern - jag trodde inte jag skulle få höra den tonen mer - för den ville man ut i världen, till franska gränder, till människor som röras fritt, till luft, ljus - och man faller ihop. Men nog har jag en dag målat fritt på en ung flicka, sen föll jag ihop och vågar ej se på det än.

men regnet svalkar gott. När jag ser grönt gräs ville jag lägga min kind emot det, som mot sipporna.

Du har nog rätt, "de två" är "komponerad", men jag ser fördärv, ej så fint sagt som i ett drag kring en mund men kallare råare i kvinnan. Varför ej göra mannen som den lilla fina teckningen av honom i boken, den är av det starkaste, finaste där - det hade blivit storartat? också ett geni tar miste, söker bland detaljer, och tavlan blev detaljer. Utom detta lilla fina huvud och den måleriskt vackra "promenaden" verkar starkt på mig en flicka i "l'assommoir", hon är så utan det ytligt estetiska och jag är ju inte ytlig estet. Där är också ren realism i boken, en sjöman (x). Vad manne du skall tycka?

"Vaaralla" talade vackert om barnhjärtan och den fattiges rikedom, att ge - det skulle ha varit min rikedom, jag glömmer aldrig den boken. Mamma läser den, och sedan komma de tre dit upp, 'Vaaralla', 'Lautrec' och duken. (Duken borde ha fått dubbelt så bred fäll då hade den varit vacker.)

'Elsa' ville man läsa men man vet nog hur det går den som tror allt, tror på rättfärdighet. Vad trodde man när man kom till Paris? man trodde det onda var något de gamla bara såg. Vet inte om jag tror på ont ännu - bara lögnen.

Ville måla en stor tavla med många figurer och får ej det sista, eller näst sista, sagt i de små - ej kraft. Den "vita" är borta i sommar den "unga" får ej färg.

Den andliga hjälp du gav för mig vidare - se, ej tänka när man målar, giva sitt innersta full frihet.

Helene

(x) nej, den är också ett själstillstånd. "Messalina" är vacker Daumier-lik.

Jag är så förströdd i dag.

'Livränta' är ett vackert namn på min konstnärspension, men du tror väl ej jag köpt en livränta!

En gratulation kom! Tack.

Hyvinge 13/7 -21 (postkort)

E.

Jag vill nu bara sända en hälsning att föra fram, och hoppas allt där är ljust! Här regnar och är höstmörkt - det kommer väl sol än.

Ville jag kunde måla så starkt som aldrig förr.

H.

27 juli. (1921)

Einar.

Mamma är frisk - tackar för gratulationen!

En hennes vän skriver - han har en gång förlorat sin hustru och sitt lilla barn, återgift har han tagit ett fosterbarn, det dog - i vinter togs åter ett fosterbarn, nu snart hopp om ett eget. Hela deras liv måste ställas om, sägs, den kläna hustrun orkar inte sköta två barn, de äro gamla, "usla", han känner sig trött ingen stor glädje - - för sent. Oh!

Ja, mamma talar nu om hur det var när den tredje föddes, "vi hade blivit fattiga", hennes ett älskat barn hade dött, M. var klen och skrek, släkten var länge på besök, resande i huset, hon var så trött hon önskade bara dö. Jag ärvde tungsinnet.

Nu har det ändå redt sig, säger hon, allt reder sig säger hon, detta barn kan också bli något för dem.

Då är jag ändå något, någon behöver mig. (x)

Här läses ofta Wordsworth, nu just, 'An evening walk', den är mycket vacker och typisk, och "Vattenliljor" är hans temperament utdestillerat. Om honom finns i boken få strofer. - En flicka i en hydda, få kände henne - "But she is in her grave, and, oh

The difference to me!

"Say not that we have vanquished - but that we survive." - I "aftonvandringen" ser han solen gå lägre, stämningen växlar, så mörker, blott ljud, och månen gå upp - ser nu avlägset -

"for dark and broad the gulph of time between - hyddan där han önskat få sin lilla del av sockar - "for sighs shall always trouble human breath" - och krypa, sövd, till dödens lugna bröst.

Nederst på sidan stod - se "Early Memorials of Grasmere", by de Guincey! den boken skall jag ha.

Om jag sänder Lautrec för tidigt kan den bli där tills du hinner se den, jag förstår du är mycket upptagen nu, och sen. Hans teckning vid 17 år liknar mitt första sätt, små tag för att göra det pittoreskt - I "l'assommoir" fins intet onödigt tag mer, livet är måleriskt nog - mellan de två fins många fina småleenden och din 'Lender' nämns som en av de finaste, känsligaste. -

Ville förstöra något men kunde ej. - Allt gott dit!

Helene.

29 de,

Jag vill allt gott men där är något i mig som inte kan - om alla ville förlåta.

En fin doft kommer från fruktträdgårdar och osynliga sporer i jorden, höstdoft - det regnar, och svalkar brännande kinder.

Hälsa Tyra vänligt

H.

(x) Jag har ej fått så mycket att ej din vänskap alltid står som en stor skatt, oegennyttig och hel.

4 aug -21

Einar.

Tack för en bok, varför ger du gåvor - men jag var nog glad. Det var söndag, ingen postdag - och postiljonen kom så gladt och hämtade allt, det var fest sade han.

Och den 'sentimentala resan' börjades, där är känsligt, man söker ställets känsla - och där drives beskedligt* tyskt. Man undrade litet över så många småting, så säger någon 'Signora' och man förstår - vi är icke män, stora och hela, men vi känna fint. "En missräkning är ofta trevligare än för mycket av det man önskat." "en nattresa är bra, tröttar men tröttar ej andligt med onödiga intryck." Portofino, länge sett på avstånd, besökes och är så vackert det skall vara - men, var ej längtan bättre? mänskohjärtat passar ej för - -

jag är midt i boken - tack för du sände den. Jag hade en så god dag.

En ny modell har gått här, fin hudfärg mot ett ljusgrönt fönster, helt litet av svarta kläder på - fru Calonius elegant, snäll, naturlig - där kunde man måla raffinerat. Jag vill söka en linje i all denna färg.

Ett litet brev från Ann-Marie i dag, en kär. Ett från Hanna nyss, hon går sin väg vidare.

Och vet du vad en bok kan verka Helena W. har läst "det fromma eländet" hon är upprörd, allt ramlar som varit fast, men om hon inte hinner finna något så har hon dock sökt, och det är bättre än förutfastslaget.

Här hoppas man du har det väl ställt. - här har varit några lugna, glada stunder - och djupast ligger än väntan på det underbara

Helene

Mitt huvud är trött.

Du skrev så vänligt om Tyra sist du skall säga jag håller av henne

* med

onsdag (29-VIII(?)-21)

Einar,

Man följde när du for i bilen, man trodde du sov - och är glad där är någon som sköter om dig.

Där är väl bra tomt - men vila.

Vill du än förlåta allt som varit hårt hos mig - när jag fått mycket begär jag så mycket - du har det inte fullt så bra som jag ville. Du var mycket snäll och mild mot mig här.

Blommorna stå vackra.

Vi satt en stund sen du rest - då kom flickan in, hon skulle till fabriken nästa morgon - vi ha en annan liten nu, 13 år, för det tunga arbetet. En med livligt bra modellansigte, försvunna röda järnvägschefens barn.

Sen hördes glad musik, damm, män vackla förbi, en vit fana, trötta brutna hästar, tross - de från Parola. De ligga i kalla skogen, vi ha två soffor, vi få ligga i säng - vi kan inte sova - någon kan dö.

Prästkragarna stå som Arosenius', torra, pagens själ fladdrar från gul blomma till gul blomma. Så var dagen.

Nu drar tankar förbi, den ryska flickan Ariadne som hjälpte mig plocka svamp i skogsdungen en dag, tyst, liten, grå. "Hon är gift" sade modern följande år - hon ville skiljas hon ville inte vara gift, hon trodde gifta levde som andra med varandra. Sen kriget vet man intet om dem, nu nämnes i en fransk tidning "boken om den ryska flickan Ariadne" - jag tycker det är hon. Modern var författarinna.

Ingen har det riktigt som den skulle ha det - mot mig är alla så snälla, jag har ju allt så bra.

Det var illa jag sade orätt om Magnus, han har två tjänster i sommar arbetar till 9-10 afton - tjänarinnan har haft ledighet, han har kokat macaroni sjelv alla dagar (x). Barnen på resor, på landet. Om han hade en god hustru!

fredag.

Jag har försökt måla litet.

(x) jag visste ej rätt.

måndag morgon, väntar modell i dag.

31 aug. (1921)

Einar.

Tack för brev. Men jag blev förskräckt för ett missförstånd, som måste rättas, Mamma har aldrig önskat du "tog H." - hon tyckte ej rätt om att någon var älskvärd utan att mena något som hon tyckte en ung flicka kunde tro - jag tror ej H. trott mycket, är orörd. (x) De ha bara alltid framhållit saken dig så för mig, det betyder ju intet.

Mamma har sina gammaldags åsigter - hon är nu mycket glad du gifter dig, och vänligt stämd mot dig.

Att jag tyckte det "var synd"! vad rår jag för en stor varm känsla som kommer från rummets hela vidd till mig, mot min vilja - det var ej en tanke, nej, något osynligt, okänt, och den har åter gått.

Jag ville bara den stunden hålla av henne - och vill det nu, och ville skydda. Du känner Ert förhållande är så helt och du har ett hem att ge - vem har det gott och ro om ej Ni två när det är så, Ni gå vägen tillsammans. Jag kände det mycket gott och hade ro när du rest -

och ser du ej hade det så på vägen, det gjorde mig ont.

Kanske skall jag en dag skydda Tyra och kände det därför så, kanske är det min uppgift långt i framtiden

Nu vill jag måla den stund jag kan.

Helene

(x) du frågade mig bara om det.

Det jag kände när T. var här förstår jag ju ej. Ingen skada är ju skedd

måndag.

Jag skrev mycket mer men det var inte riktigt det jag tänker och känner tycker jag, rev sönder det. Där är något osäkert, vet ej vad.

Men jag är så glad du var här - och intet annat än andras lycka kan släcka min törst.

Ville ge dig en liten, liten bok, eller kaka på födelsedagen snart, och kan intet sända - förlåt jag gör det så här.

Jag ville ta din hand och önska allt gott och varmt.

Helene

7 sept. 1921.

Einar,

Stilla, lugnt i dag

Tyra var så liten, ung och nätt, och hon hade hjärta, hon sade om en bild 'är det inte lite elakt' - Jag tyckte om det.

Ni få det nog bra om du skyddar henne väl. Och då är jag lycklig - jag sade orätt, jag tror ännu en stund på en barmhärtig makt, alla är ju goda - "av vänlig dag en strimma."

Det blir höst, ett möss gnager under golvet, det ger ro, man är glad över små ting. Jag får en nätt kappa, tyget ligger här - man sysslar med frukt och kokning.

Och den gamla känslan att där är steg på trappan! - vi ha alltid hört någon komma här!

Magnus har det inte riktigt så bra jag ville. Jag talade om mitt misstag, han skrev att du ej funnit honom om du ringt upp till hemmet han är till afton på ämbetsverket. Han har ej fått allt det han önskar där. Hanna är mycket vänlig mot mig. De två 'Katri' äro signerade och "fru C." mer klädd -

torsdag 8 de.

Tre dagar främmande - Magnus var här i går afton. Det gjorde ont se hans tärda ansigte - han har ju ändå en god ställning i samhället, men han är inte nöjd. Många ha mindre av världsligt gott, men han har inte samma uppfattning av någonting som jag, ett inre sanningskrav eller vad det nu är, jag får intet svar (x). En målning Hanna skänkt honom hade han med, "pioner". Jag var så häpen, jag förstår inte, hon tecknade ju så bra, och hade känsla som barn.

Sade jag ren att Ann-Marie's brev var som en liten författarinna! Jag har läst 'Mit livs legende', Jörgensen, man fick det unga Danmark, till 1916, och det var rivande - inte trodde jag rätt på hans omvändelse. Sedan lästes Rimbaud, med mer tanke än sist, och han är fin, han varslar om intuitionen, som Bergson tagit upp (xx). Begär intet positivt, tager känsligt sannt på allt. Sist har jag läst - Elsa - tyvärr på svenska, det gör talspråket så främmande. Innehållet fick jag och en del mycket fint, men vill inte berätta, du skall ju läsa den. I går afton, i sängen lästes Gorki's "Stormsvalan", en dikt, och jag fann den så vacker, men vad har han gjort av stormen! Det är soligt i dag, varmt, man ville vara ute, men här är något som skall göras i ordning, så blir det kanske en målningsdag i morgon. Man har förstrött sig med annat för att sedan få helt gå upp i målning när en kallare årstid stänger en inne, - för hälsan behövs luft. Nu kl. 12 ditt brev med sol, värme och vågglitter - du har vålat ut - tack hjärtligt, jag blev så glad

Helene

(x) Han talade ej mer om att resa ut i okt. nov. för att måla.

(xx) Frankrike går i spetsen i konst.

tisdag. 13 de. (IX-21)

Einar.

I min kammare - det skymmer.

Det är så vänligt av Tyra att skriva så om mig - jag är ju ingenting - jag granskade henne ej, lät henne bara verka, vet knappt hur hon såg ut - är så glad hon inte avskydde mig. Om vi kunde vara vänner vore det gott, kanske kan vi om vi en gång sagt ut något och funnit en samklang - jag ville det. Jag har sagt dig hur det var, jag tyckte spontant om henne men tyckte där var något sönderrivet - jag tog ju miste. Ville då ha sänt henne till den man som kan göra en annans inre helt, till Norge - givit henne det bästa det sista jag ägde. Men jag tog ju miste, det känns ej mer så.

Inte var jag elak, Einar.

Nu är det mörkt

Hälsa Tyra från mig, Tacka för hennes ord.

Helene

"Elsa" var fin, där var stunder då hon kunde få lycka - den kom ej då, och sen var det för sent.

Är så glad 'folket' är vänligt där mot dig.

26 sept -21.

Einar,

Sommarn är borta och man går här och tänker vad man skall göra - aldeles som när man är sista dagen på ett ställe, hur skall man få allt vackert. Jag tror jag kunde vila nu, och det blir vackert att taga en tid till det.

Här har kokats, kittats fönster, lagts in, gamla vinterkläder lagats upp, 6 veckor utan målning - då är allt bra här hemma. Men djupt i en gömd vrå är så ledsamt.

Såg något som kunde fylla min vinter lugnt. Såg det i en spegel, det skulle bli mitt vackraste sjelvporträtt - det tror du inte, och ingen.

Dr. C. var här för några veckor sedan, så som han alltid är. 'Skall inte den där näsan bli annorlunda', 'Får jag köpa det sen när det är färdigt?', och friheten är borta! Köpa! 4 bröder ha dött i lungdot, och det sägs han döljer sin, en läkare får inte ha det. Det är ledsamt, för honom o. familjen.

Vet du, Baudelaire har översatt 'Confession of an English Opium-eater'. Jag som inte haft kraft att läsa mardrömmarna läste åter slutet och - stannade vid pag. 280 - 296. -

Han var intellektuell född, hade just ej mycket kropp, säger han. En så fin, stor intelligens! - och humor.

Läste Thomas Moore 'Irländska Melodier', patrioten. 'Ni döda varför komma ni igen, alla edra kära är ju döda och borta. Det är sannt, vi är bleka skuggor och alla vi älskat är borta. Men så ljuv är än andedräkten av fält och blommor där vi i ungdomen vandrat, att förr än vi gå till Hades vi vill smaka det en stund, och drömma vi leva en gång än.'

Det kom ett kort tack! Ett brev från Magnus, han funderar på München för H. vid jultid, med Pippi. Paris för dyrt med nuvarande kurs. Jag tycker allt är bra, och frågas ej heller.

Nu går jag åter till det som skall göras.

'For um me kjenner Live som Liding eller som Lyst so vert de ein liten Ting, mot Livskjensla.'

Helene

(vill ej döma henne (H.!) efter den) 'Pionerna' var så tyska. Fru Tandefelt säger det är det med tysk konst att ingenting kommer inifrån, allt utifrån.

27 sept.

I dag ren' ett brev! jag blev så glad. Men du skall bara skriva när du har tid, jag vet man kan vara jäktad och ej ens få ro när man vilar

Jag ville tala om Tyra - hur kan hon ty till mig som är gammal och tungsint, det trodde jag aldrig kunde komma - men har det blivit möjligt så är det mycket gott för mig. Jag har intet bjudit henne förr än jag hade något att ge, jag tror jag har det nu. Vi skall finna varann - jag med många fel, hon får mycket förlåta. Säg henne det.

- "Katrís" haka är ej så spetsig mer. Jag satte en liten krona på hennes huvud, "mössdrottningen" - två små flätstumpar vid öronen - tog bort kronan - sätter väl dit den igen, -

(forts. till 26.9.1921)

Vi skulle helt enkelt vara tysta eller säga något, och förstå varann - hon är inte riktigt lik andra - (Tyra).
Ro söka vi, tror du vi ville ha den länge? Lycka söker vi, den ger ron. Du brukade hämta ro förr, det var väl lycka.

Jag tycker med snö, köld, är som död, den mörka hösten är bättre, och vårens ljus är svårt att bära.

Måtte du nu få en tid utan jäktande, få känna dig hemma och lugn, leva sorglöst. Och ha dina skogar att se till, luften att andas!

Läste en rysk "Skogen", mänskan bränner, det blir ett sår - först börjar gräset hela, sen tillfälliga gäster, hassel, alm (?) så björk o. gran. Efter 10 år*björken herre, men efter 20 har granen segrat. Skrev visst om det ren.

Tecknade framför spegeln, efter 5 minuter faller ansigtet trött ihop i morgon fortsätts. Bertha Spoofer sänder julklapp ren från Åbo, jag skall köpa mig kappfoder - en vänlig slägting, skall nu skriva till henne -

Esther är hos Lilli i Potsdam och ser den lilla Barbara - Bettina o. Arnims och min släkt! -

Det är det ena livet, en annan dold ström är ens eget riktiga.
Helene

Du är snäll som vill låta mig vara litet med Er, två.

* är

torsdag. (6(?)-X-21)

Einar,

Ett brev, om skogssjön o. en kåre, och om en bok som är antagen, - allt gott, glatt, jag är glad.

Det är en fantasi! Ja, du har talat om frk. Appelberg - så skada om hon ej mer kan det hon gav förr. Paris är frihet och jag trodde teckning där skulle ge dig oändligt.

Oändligt ser jag var morgon i dämpat ljus i "Firenze" - stark egendomlig stämningsfull teckning och stark ton, där är skönhet! Det har skett dig orätt, i målning.

"Bateau ivre" låg med ett märke på mitt bord när brevet kom - jag hade läst ett par citat ur J.V.Jensen som var ren Rimbaud-stämning - har intet sagt om den Bateau's ty den har utpekats som hans bästa. Hans båt driver 10 dagar 'som en kork', hav o.

himmel, stor, stor, skönhet. Jag hade svårt få en stämning, det är ju så vilt - och många ord jag ej förstår - skönt är det. Här är en av hans vilda - läs den ej om du ej har lust. Ville läsa något som värmer, tungsinnat är så stort. Läste Sigrid Backman, "en berättelse om styrman Broström och fröken Ejder", barnslig som titeln och med något vackert antydt. En gammal styrmans och en ung frökens egendomliga sympati - hon gör dem till far och dotter, det är väl lättast så, men där är något antytt.

Har i spegeln tecknat ett tungsint öga i en stor mörk skugga - och vet hur fru C. skall målas, i skymnings ton.

Här virvlade snö o luften, och gula löv i stormen - marken mörk och våt. Nu är det stilla och bara en liten syren står ljusgrön, en lind helgrön, allt annat naket i klara solglimtar. Skall vi nu ha vinter, skall du ha så mörkt. Men du kan tänka på gott. Jag med. Men jag är litet trött i dag - ville ut i skogen.

Ser på Guys, en vacker syn som vilar. Vad du har givit mig böcker och lärt mig älska dem. Att nu leva som Guys i en sak, så skönt - och det kunde man ju - -

Du är snäll som vill ha ett brev, jag får tala med dig - men i dag är jag trött.

Dina är kära här.

Helene

Nu skall jag skriva till Marie det är längesedan jag skrev. Jag orkar inte hålla tankarna samman.

Skall jag taga pappret från frimärkena?

Marie W. skriver att Mäkelä "förstår utnyttja hasarden för sina syften", och att Stenman sagt det köps litet, något av samlare, men han är trött att bjuda ut tavlor och svara på dumma anmärkningar om det bästa, det får Ingelius göra.

Sallinen är här på orten, det berättas han målar oljetavlor efter Cagneakvareller - är det sant? Ur minnet kan man ju måla.

Impi hämtade lingon i går afton, en present, hon har nu 800 mk. i månaden, en god tjänst, var glad. Vet du att krossade lingon är det allra bästa, sötaste.

11 okt. 21.

Einar,

När det föll en skiss ut ur brevet blev jag bra förvånad - så jag inte förstod genast. Har du verkligen målat, nu under allt arbete! Den är nog vacker - den blå.(x) Tack! Hade just undrat hur du riktigt var till mods, om du hade bekymmer. I brevet låter allt så glatt och bra jag vill tro det är så. Och tack för lektyr, jag vill genast säga den dyrbara boken kommit fram Om Rimbaud läser jag långsamt, få se om jag förstår något av så lärddt språk.

I "Bateau ivre" är en stämning med "ultramarin himmel med glödande trattar i". van Gogh! Där är många himlar, och stjärnor som komma fram, och vild kärleks röda - "Mais, moi, j'ai trop pleuré", gryningen, månen, solen allt är bittert. Där är nog stämning, men aldrig mjukt. Har läst Geijers ungdomsbrev, och blev svartsjuk på hans Anna-Lisa, men det försvann med fortsatt läsning, det är personligt.

Började läsa "Det nordfångna landet", lade fort bort den Alla som inte beundrade hjälten (förf.) gjordes till tjuvar, ogerningsmän, och så tråkigt!

Ja, nu skall jag läsa din bok.

Vi hade en trevlig stund, baron C. som ej varit här på många år stannade här en timme, på väg till en bror för att vila litet - så hjärtlig och snäll han var! Dr. C. satt här hela tiden med - nog har du rätt om honom. Märker han att han sårat kommer han igen och håller långa tal; och så alla de människor han ber få hämta till vårt hus, Schaljapin's dotter, hr. o. fru Tigerstedt m.fl. har jag suttit och väntat i höst. Har sagt jag ej tager emot men det hjälper ej, och aldrig kommer de. det är nu bra.

Den stora saken jag skulle svara på, om utställningen! Har jag något så är jag med.

Jag är rädd jag inte har ty jag är mycket trött och hjärtat oroligt. Inte ger jag något ut före den tiden, men ingen får lita på mig. Men Ni ha, och det är nog. Här är så milt, dimma, i dag. 'Kronan' är borta än, jag tror inte Arosenius kronor passa för mig, riktigt eget blev det ej. Jag har börjat tro på fru C's bild då den nu är helt gråsvart och intet porträtt, och jag har en teckning jag kan gå ut från för ansigtet. Väntar henne alla dagar än, hon kommer nog denna vecka, men här är en festvirvel just nu. - och strider mellan familjer som i renässancen. Så bra ej vara med.

Ja, jag skall måla, men tungt att se sig sjelv. En teckning är gjord.

Tack för brevet, jag ville nu blott säga att din bok kom bra fram Mätte allt gå dig bra.

Helene

(x) känslig.

Hanna har nu hyrt atelier (rum) med frk. Hult. Magnus tvivlar på resan, och jag har hört det är nära nog omöjligt få pass till München. av politiska skäl.

Magnus tycker Enckells tavlor verka tapet.

(forts. till 11.11.1921)

Marie W. önskade vara ung för att måla nyfödda grisar, feta kor och vackra dejor med fylliga läppar, på en egendom, och jag skrev om din teori (åsigtt) att man målar som ens fysik är. Detta var ett bevis för din riktighet.

(På en skild liten papperslapp följande:)

Kammarrådet Pehr Ulrik Reuter (f. 1770 † 1846) gift med Brita Fredrika Geijer. kanske din släkt?

20/10 -21.

Einar,

Den stora vackra fiskefärden!

Ann-Marie, vad kan hon växa till, det lilla färdiga trädet - gifte sig - är hon vuxen det? teckna vetenskapliga planscher, då målar man ej. Så fin hon är.

"Clara von Haag" var storartad, värmd, hon gick till ensamheten, Anna hade barn; älskade Alla var de hela, han var stor och hel med Eg - tror jag är Jag - holm. Hedvig blir en ny bok, hon ville ej ha moderns lott, inte springa efter allt som var "tosset" nog, hon är klar o. ny.

Med lexikon har jag gått igenom Rimbaud. utkl. och fått mycket veta, och se honom mer som konst. Vet du, då i Ekenäs kunde jag inte läsa "Une saison en Eufer" till slut, den kom för nära, var för mycket mitt liv - man kan ej. Men jag vet han inte har älskat, var väl för tidigt utvecklad Nu har jag läst. Läs ej detta om du ej vill. Förr skrev jag de kortaste, mildaste till dig, och från andra perioden då han ej mer har allmänt, de här två är från första perioden.

Nu med lexikon har "bateau ivre" kommit så mycket närmare och efter allt det brännande är han ett ögonblick en trött liten gosse vid en död vattenspegel igen. Och han är stor.

- Jag tror inte Enckell, någon, kan gå tillbaka till något, det är omöjligt.

Du vill skriva om 'nå', kanske vet jag.

Tack för brev där du är så glad!

Jag kan ej skriva nu har varit helt litet sjuk, rummet vacklar, man skulle inte vakna. Det går nog ett stycke än - målade tre dagar

Helene

Min "fru" är sjuk, målningen bara grått o. svart, den skall bli så!

onsdag. (23(?)-X-1921)

Einar,

När snön kom var allt så vackert. Så läser man om* snöfall och tänker 'har du varit i skogen då' - 'fisk och potäter har han hemma', lever.

Man vill inte tala om det tunga i 'une saison en Enfer' just då, man vill berätta att hortensian som var som död sista vintern nu har en knopp, i jul står en blå-grön vacker hälsning från dig den dag du såg så strålande ut.

Magnus var här sista söndags, såg något utvilad ut och var så vänlig, glad - han blir den förre brodern igen. Han hade läst Renan och talade om hans klarhet, han läser bättre böcker nu. Jag har också tyckt om hans 'Souvenirs de jeunesse et d' enfance', omvändelsen, hans kamp. Jag talade också med M. om en bok, prästen, revolutionären Silvio Pellico's "I miei prigionieri", en liten personlig enkel bok, 'hans fångelser'.

Måns är sen' par, tre veckor i Akad.Sångf. 'lilla kör' och nu ren' med i en dubbelkvartett inom den. Det blir något idealistiskt i hans liv. Hanna skall nu komma hit.

Här är alla dagar främmande, de som hjälpa mamma med uppköpm. - jag hjälper i hushållet och hon är nu igen så kry.

Och denna höst har jag tänkt på att lämna målning för alltid. Det har ju varit en halvhet, en kamp sen jag kom från Paris - du gav mig en underlig längtan till helt arbete, men aldrig kan man döda mänskan i sig. Du säger konstnären är människa - men de som behöva en ! Nå, det går väl så halvt en tid ännu.

torsdag

Ett brev! allt är bra där. Ett brev om konst, och det drager mig åter. Hade man en atelier där man en stund helt var målare, och kom där en som var det med - och kunde man gå några steg till den ateliern! Min gamla dröm!

Vet du när Tyra delade konsten med dig, då kände jag mig ensam, då var jag överflödig. Kanske kan konstnären gå bara till sig sjelvtänkte jag, till det hårda isande jag sjelvtänkte bara - jag såg tavlor som var skärande hårda - och jag kastade dem bort. Ville till hemmet.

Nu är jag glad du talar om konst, att du är glad i konst, jag vill åter dit, en stund är det så, vila, du har inte gått ifrån mig.

Jag tror fru T.felt hade rätt i kritiken men var hon inte lite hård som tog förtroendet till kamrater och kom med gamla nederlag - han kan ju visst ha sårat henne men han var en död, slagen man. Vet ej om han varit övermodig, de säga så.

Otto Sköld, det är bekant, var det han med hästarna jag tyckte om - jag har inte läst ännu. Flickan i gungstoln såg så Velasquez-bekant på mig - jag borde nu måla - Stilleben är så 'schatterat', inte ens Cézanne stil mer - jag måste läsa, men posten går med matbudet, vill skriva nu.

Ännu vill jag skriva litet Rimbaud i detta brev, bara, när du önskar kan du läsa det. Fortsättning på "bateau ivre" är inte skriven än.

Sist har jag läst Söderhjelm's "Molza" det liknar en renässansfris med duktiga kroppar och lätt sinniga känslor, och är så tråkigt skrivet. Clare van Haag tyckte jag om, nångång undrade jag om "E's gud" var helare, men denna var varmare, o, så mycket, och han var en hel man. Ville läsa om Hedvig, hon snuddar så nära det praktiska men livet lär väl henne välja det rikare, varmare.

* stor

(fortsättn. till 23.10.1921)

Vet du, göra det minst praktiska, bara det hjärtat vill, det är ändå så gott till slut.
Ja, hav det nu bra, jag skall läsa ditt brev än och utklipp.
Helene

I bilder har jag nu sett mest på v. Gogh och kommit honom närmare, hans glöd, förtärande, för synen. Och Guys. - Jag har ingen rätt tro på fina toner, de dö med tiden. En stark som 'Firenze' eller svart o. vitt. Känslan lever i århundraden i en tavla, och känslan kan ligga i en stark linje.

Rimbaud

'une saison en Enfer', "sökte räddning i barmhärtighet, det visar att jag var barnslig."

"Min själ är bara ett ögonblick vaken, om den vore vaken skulle jag vara god."

'Jag är den som lider och revolterar,'

'Jag har sökt hjälp av Orienten - den är grov lättja - jag är Occident.'

'Kanske har Naturen också tråkigt.'

'Skulle barmhärtigheten vara dödens syster, har jag bedragit mig - då ber jag om förlåtelse, jag har bedragit mig.'

Han är alltid ? mellan två stämningar: "O, mon bras trop court pour prendre, ni l'une, ni l'autre fleur!"

Den där tyska föredragaren som nyss sade Michel-Angelo var antiken hade inte rätt, M. Angelo var den nya tiden, själen som bryter banden. (tänker jag.)

senare.

Postbudet gick. Jag läste om Sköld, man är glad höra någon som funnit sig sjelv, och jag tror kubism är en god bas. Det emaljartade såg jag hos Dardel, det är väl det nya - om det finns annat nytt än vars och ens innersta hjärta. Har den sista tiden ofta tänkt på Rousseau, han är så naken, är det därifrån vi ha originaliteten. Det är inte gott mer slippa från det estetiska som kommit i konsten. -

Jag tyckte Ann Marie's sista brev, om landskapet, var estetiskt, hon blottade ej mer sig sjelv.

Det är helt mörkt. I morgon försöker jag måla 'frun' efter teckningen. Sådan tur jag fick göra den, hon skall nu ligga hela november - blodpropp.

Varför tar man allt så våldsamt att det dödar ens arbete. Jag tecknar så våldsamt att det måste strykas ut.

(fortsättn. till 23.10.1921)

(Följande utklipp bifogats brevet:)

Alvar Cawéns akvarellutställning.

Konstsalongen Kaserngatan 48 har denna höst bjudit på en rad sevärd utställningar. Också den nu pågående, en exposition av Alvar Cawén, ser man gärna.

Alvar Cawén har ej tidigare arbetat i akvarell. Han behandlar därför denna färg på ett sätt som visar att han ännu ej lärt sig att räkna med de tillfälliga effekter den rinnande färgen ofta ger upphov till, vilket alls icke är att beklaga.

Cawén bygger sin konst på kompositionen, och också i hans akvareller är därför allt beräkning. De grå och bruna färger han ofta begagnar sig av också i oljan, och som där stundom verka döla ytor, ha i akvarellen mera liv.

Cawén är mera en artistisk begåvning än en konstnärlig personlighet. Den artistiska smaken i en välbyggd komposition i färgfläckarnas balans i linjernas samspel, se där hans område.

Också denna lilla akvarellutställning ådagalägger det med all tydlighet. Vi kunna i hans fyra olika arbeten benämnda „Gungan” se huru han väger och omkomponerar. Det är ej det karaktäristiska. Livsyttringen hos de gungande människorna han söker, ej en gång rörelsen synes spela en roll. Det är kompositionen ensam han förföljer, och i denna han når vackra resultat. Likaså är den behandling Cawén ger ett motiv sådant som „Seglats” för honom egenartat. Där finnes så litet naturkänsla i den bilden som det gärna är möjligt.

Tre små vackra landskap „Molnig dag” och „Fyrbåk” geva också de en stämning, men ej en, som väcker en känsla av att det är inför naturen man står. Vilket är ovanligt i en nordisk konstnärs landskap, men personligt och därför riktigt för Cawén.

Den skola i vilken konstnären arbetat, och som har med kubismen besläktade drag, äger hos oss inga andra representanter. På franska utställningen senaste år sågo vi, att den där ute har flere anhängare. Emellertid synes det nu, som skulle Cawén vilja frigöra sig och sträva mot större enkelhet, eller kanske är det riktigare sagt att han lämnar bort en del oväsentligheter.

En av de i mitt tycke vackraste bilderna är „I kyrkan” en annan som har nya drag är „Fiolspel”, vilken duk inköpts till konstföreningens utlottning, och som är mer representativ för konstnären än den till samlingarna inköpta „Ensam”. Denna sistnämnda bild har likväl partier som äro goda i färg, särskilt i bakgrunden.

S. T—lt.

1 nov. (1921)

Einar,

Bry dig inte om vad jag säger - jag vet, jag orkade inte giva, jag ville äga något, därför blev jag fattig. Jag har fått så mycket, ett rikt liv.

Dr. Hedman ser ut som mitt samvete, jag söker efter vad jag gjort.

Visst är Houdon känslig, och Rodin har lärt där, men "Balzac" har han lärt av M-Angelo's 'Slav', tycker jag. - Och jag tycker om barnets gest när det smeker modern i gammal italiensk konst. Finns det känslig tysk konst?

Fru T.felt har börjat skriva så bra, men det hon säger om Sallinen kan jag ändå inte veta riktigt om - jag har hört dig, och inte sett allt. Tror han försökte sig som uttrycksmålare och har gått till sin egen smak igen - om man kan gå. Problemet Sallinen sade någon - skulle målarkonsten vara det fina, hemlighetsfulla seendets konst - men nog vill jag ha ett temperament med, den ena med själ, den andra oklar. Jag presenterade Toulouse Lautrec för dr. C. som 'modärn', men den där klädningen är ju inte modärn sade han, tog ordet i betydelse av det sista. Jag sade det betydde ett visst temperament.

Är nu Sallinen ett stycke framom det modärna, är han det som den svenske kritikern kallar en starkt betonad personlig realism! (x)

Det som är innerst i en, det passionerade, ville man göra till en bild, och så skäms man, och så kan man inte, och är kvinna. De ha inte blivit ofta till något, en Fanny Churberg, de passa inte

2 nov.

Och nu blir det ändå så roligt, i morgon ren' börjar jag kanske måla. (xx) - Har sytt i fem månader, sist mammas blus -

Hanna får hämta kilram och olja - och jag skall bara måla, och vara lat, bara tänka på det jag vill.

Jag drömde i natt så tydligt en ung flicka kom, och hon var så sorgsen. Jag sade 'vad är det', hon är så sträng mot mig' sade hon och lade sitt huvud mot mig. Hon var förlovad tyckte jag - men hon var inte blond, o. det passade ju inte in på Tyra.

3 nov.

Jag fick ditt brev, nej, du skall inte bli "Sovarn i dalen" Rimbaud's sovare. Så länge där är liv är där hopp, och mest för dig. För mig med, jag tycker nu det blev så bra allt, och då får jag kraft och arbetar.

Om en vecka "är arbetet slut" där och du får ju vila och leva litet i ro. Det är din namnsdag den 17 de, jag ville du hann få till dess en bok, färg, en småsak, tager ut Skölds kritik ur brevet, gör så här i stället (100), ty jag kan ju inte veta vad du önskar för en bok.

Jag har det så bra, vila dig, skriv ej för mycket

Helene

(x) tyckte om Skölds's fiskar.

(xx) 'frun'.

lördag. (12-XI-1921)

Einar

Får jag gratulera dig, får jag riktigt vänligt ta din arm, säga var lycklig.

Få också de svaga, onda, känna vänligt och varmt.

Icke man vill ont, men något river en sönder och man är så trött, det är sjukdom. Nu vill jag tro arbetstiden är slut där och du får tänka på det du vill. Vad det varit kallt, hur måntro har du färdats - har du haft lust att sova i drivan.

Hanna var här, mycket förändrad, lång, smal, äldre, mer utpräglad i allt. Hon var glad vänlig talade till mig. (gav en teckning) De ha atelier och arbeta på Atenéum med, och så är där ett så trevligt kafé nära ateliern och ett nära Atenéum Pippi Hult hade lagat en så nätt hatt åt henne - och hon är sunt och enkelt road av livet (x). Det är bra, hennes mor ville aldrig uppmuntra läslust hos henne, hon hade sett mycket, och jag skall respektera hennes mors önskan, ej ingripa. De tänka ej mer på Tyskland, de vänta på Paris.

Jag har läst "Breven till Cecilia", tyckte om den boken, underströmmen som går, blottas för en Livsduglig - vem är livsduglig, det är väl den som finner harmoni hos någon. Einar, nog vill jag du skall finna det. Jag vill ju gerna se det och vara litet med. Livet har bara - nej det har varit gott.

Läste du om Dostojevski? du behöver ju ej läsa det här. Jag tyckte i breven han älskade den första hustrun, men han var lyckligare med den andra, - och vad han älskade det första barnet Något litet ljus fick han, och visste väl han var ett snille, visste det på sitt anspråkslösa sätt.

Aljosja som engång skall bli ödmjuk vis. Och den gamle priorn som förstod allt, en sådan gammal ville jag alltid gå till och lämna mitt hjärta i hans händer, han skulle säga det rätta ordet.

Jag har spikat upp på ramar och fick en dag lust måla på "mig sjelv" - jag tycker inte om jag ser så ung ut på bilden. Målar ur minnet nu.

Här går mänskor, den ena dagen hotas man mista tak över huvudet, den andra är det middagsmaten man mister - det går väl på något sätt.

Solen skiner så klart in i dag, men jag kan inte vara riktigt glad åt den - var alltid mild mot mig. Så får du en glad namnsdag skall du se och mycket gott av Tyra

Helene

Mamma hälsar!

En tysk 'kvinnokorrespondence tidning' ber mig skaffa finska medarbeterskor - mig! Jag gav det till Jenny Forselles

(x) klagar en kvinna har svårt att bli konstnär, hemmet tar tid - res nu till Pikkala

24/11 -21

Einar,

Tack för ett gott brev, och ännu ett!

Jag har mött min "Sosima" och vet, är väl bara så syndig och ville ha det litet gott. När du känner med mig är det gott.

Hanna var liksom mycket äldre, hade tagit ett steg till något annat kände jag på mig. Hennes skissbok var med och där var några vackra "naket" med fylliga linjer, andra med söndrade, alla duktiga. Jag tyckte om ett "fönster" från Raseborg ruiner och fick det, uti det är mindre precision och mer mystär. Allt var mycket bättre än de blommor jag såg sist. Hon tänker nu bara på Paris.

Sin reslektyr glömde hon här, "Vagabondliv" av Jack London, det är ju ett stort steg från detektivromanerna (den är torr) - och Måns favoritförfattare är Kipling - hon går väl fram. Jag har försökt med Hoffman, Hamsun och Balzac, litet intressera - hon såg ond ut steg upp och gick till moster Edit - tro ej någon har inflytande där, ty inte alla temperament äro svärsmiska poetiska. Selma A-z blev aldrig poetisk. Erotisk och praktisk kan man vara på samma gång.

Min svägerskas älsta syster var mycket begåvad, läste, och det blev mycket olyckligt, hon dog på ett sjukhus för några år sedan - jag förstår Betty. Men en god bok kan man ju tala om, jag har talat om Bucholtz, den boken skulle gå.

Magnus sitter och raderar på plåt om aftnarne när de unga äro ute - om han ville teckna natur! förstå den naiva linjen.

Mamma är nu mycket bättre, har tre veckor varit litet sjuk, lungkatarr. Och det kom gardiner fram som skulle stoppas - en vecka!

I går målades på det i spegeln, tecknat, men ton, färg är svåra - här är så tonlöst. "Firenze" ger lösningen.

Lilla Ann-Marie skrev samma dag som du - vad det är roligt hon är med och utställer bland konstnärerna, o, jag känner allt med henne. Och vad hon skrev nått och viktigt om hur "vi" fick Stenmans lokal och om alla dukar där var inlämnade.

Visst är det viktigt, de unga!

Och hon känner sig liten och bävar för Michel-Angelo! det samma hjärtat, den lilla!

Jag har läst "Traette Mand" -86 i Paris, minns intet av innehållet, bara stämningen grå, och stark.

Nu har jag läst en barnbok "Mopsie", Peik-stil, en bra bok. (x) Wordsworth ger mig ofta ro. Jag tror jag är så långt att jag tager vad Gud ger, bär det - och längtar vilt efter mer.

Roligt att du hade främmande, alla på en gång. Där är visst vackert i snö - här är med.

Sänder den andra "Sköld" härnäst, nu forts. på Dostojevski. Du behöver ej skicka dem tillbaka de förstöras bara här. "Kränkning o. förödmjukelse" läste jag för alltför länge sedan minns bara en liten flicka i vit klänning. Hav nu det gott och tack för brev.

Helene

Tag ej för mycket av din tid för min skull jag får lära att vänta. Hav det glatt o. gott!

(x) frihetsbok, frihet för barn. - Har redan glömt av "brevet till Cicilia" det mesta, utom fadern och flickan, och mannen utan kraft.

4/12 -21.

Einar,

Jag tror föräldrar och barn alltid bli två generationer - men en far älskar det kvinliga i dottern, och något som musik kan förena dem alla.

Mormor's mor läste och hade åsikter, mormor led av dem hon var stilla kvinlig. Mamma sade engång hennes mor "förstod ingenting" I går var det hennes bröllopsdag, men "det var ingen glad dag och hon fick inte sin vilja fram då" - jag har längtat efter ett varmt ord om mitt hem.

Det "män ej fråga mycket efter" - jag är rädd man får allt det man ej tagit djupt nog, jag är vidskeplig. Jag har trampat på en mask engång, inte förstått.

Vet du mamma berättar när hon var helt ung friade någon till henne, hon och systemen tyckte det var så lustigt, de bara skrattade. Han dog sedan och hon kände hon hade sårat en fin mänska, hon "kunde aldrig tycka om någon riktigt sen". - Kanske inte förr heller - och det föll ej heller på systemens lott.

Vad skulle jag bli utan henne, hon har tålmod med mig.

Min bild blir död i uttryck, så tager målarn fram själen och jag kan inte för det. Jag skall söka uttrycket, dystrare, starkare Har sett mycket på Daumier, han har så mycket innehåll.

En Lindfors har jag sett, Ålandskap med blått, grönt, rött, ren cinober till skugga, och jag kunde intet annat tänka än "hur är han så litet blaserad att han bryr sig om sätta färg så där på duk." Sallinens en Cagnebild har jag sett, en som han sjelv finner svag. Ja, nu har jag ändå sett steget från det första till nuet. Jag vet han har starkare, vackrare - denna var vacker luftig, fina berg, och något tak i en klunga hus som hängde på en bergslutning stack bjärt rött. Annars allt modererat förskönat, just som det brukar gå. Fina toner intet stötte, luftigt och Cézanne's hus. Hur bra de andra än äro tror jag de äro fina luftiga - och förstår. -

Här faller litet snö ibland, fint, vitt - så en dag med tung varm himmel, taken gråta - och så rivs himmeln sönder, kallt, bjärt. Och en dag fick jag se det jag alltid önskat, den smala månskäran, den var blek och som en tråd.

Du går i rummen, och en dag ser man allt som för första gången - jag vet.

Zilliacus har översatt lyrik, vad tror du han tagit av Wordsworth? Om det vore 'Aftonvandringen', men den är väl för lång, 'Lucy-sångerna' eller den lilla visan i hyddan, alla sova bara barnet är så vidvaket. -

Du skriver - du behöver fred då.

Måla, skriva, tjänst och privatarbete, en fästmö - o. du måste ju vara trött. Här ha vi det gott - du frågade om min ekonomi en gång den är bra så länge jag får pension. Mätte du ha det lika bra. Men vi leva så enkelt.

Och nu är jag helt inne i det att jag är målare.

Helene

Nu går jag till Daumier lägger mig med boken i hand på min soffa, brasan har värmt. M. sover

Mänskor resa till H.fors och köpa ty de vinna två mk. på vart kilo. Hur skall det ej vara i Taivalkoski.

11/12. (1921)

Einar,

Tro inte jag rekommenderat en målare, en bok åt Hanna, jag har bara visat mina bilder, läst upp en mening ur den bok jag höll på med - jag ville ju - måste, gå i fred också, förr. Men nog har jag varit glad över dina böcker. Hanna är mycket vänlig, allt är bra. Här är skratt och sång på vägen om natten, de unga!

Och jag har roligt på min väg nu, bara i mina målartankar - och det är som en julklapp åt dig. - Tro inte du måste skriva så ofta när du ej har tid, jag är glad över mindre. - Jag väntar på något roligt, det är nu bara en känsla -

Men hur tog du det så säkert jag skulle utställa om ett år? "om jag har" sade jag. Gå Ni bara oberoende av mig.

Här står en hortensia, den är crémeffärgad med grannt uddade kanter, intet blått, det är inte min blomma - den har stått bredvid en sådan hortensia en sommar. Den är vacker.

Marie W. tyckte om den röda kvinnan, 'la Mie', i Toulouse-Lautrec, och vi har fortsatt vårt samtal om det moraliskt defekta i konsten. Jag trodde allt helt, starkt levt ger mänskan uttryck, och Marie citerar Kirkegaard "al Anfægtelse forskjønner et Menneske", det är bra. Han som sade 'naar man faar et Menneske saa langt at det vælger, vælger det altid det Rette! Men så har M. fått en *Matin* om Daumierutställningen i Paris, 'att de hålla på med det ännu!' utropar hon - hon har inte sett på bilder med dig, och inte sagt dig sitt förakt för känslan på formens bekostnad.

Just slutade jag Maria Jotuni's bok 'Vardagsliv' (övers.), fann först rätt, och till slut var den lik Pelle Molin, starkare än han - när de sova i stugan och dagningen är så vackert - det är ett ursprungligare liv. Och jag tror på Finland.

Nu säger jag dig god jul, glad jul - om du är i Sverge eller hos flickan från skogen!

En liten bok ville jag ge dig, en som du sjelv väljer, den är här i. Vad jag är dum som inte kan köpa den.

Var bara glad i din själ, hav julfriden

Helene

Jag börjar Tagores 'Nationalismen'. Mamma hälsar.

13/12 -21.

Vad det är roligt när du målar, vad jag blev rädd när du gjorde snön ljusare, rädd det skulle ta stämning, helhet bort - men så tog du åter bort det - den är tung, dystert, bra. Och de stora stjärnorna jag tyckte så om, där ser du stämningen nu.

Tyck inte jag är underlig som skriver mitt julbrev ren´ nu, jag är så van det kommer mycket över en vid jul - litet rädd för Magnus influensa och mamma är svag. Jag kokar mer än förr. Du får en hälsning sen´.

Jo, Ann-Marie hade två tavlor där, men fru T.felt som i anmälan var rätt glad över exp. tog i kritiken bort mer än hon givit, de unga skulle gå och se hur andra generationer börjat, det retade nog mest. "Vad man blir med bara studium det ser man på Parisersalongen - vad man blir utan studier det ser man på Höstexpositionen." T.felt. A.M. var ej nämnd.

Jag har så tänkt på dig de bitande kalla dagarna nyss, tröstat mig med de nya kakelungarna, men du har ändå kallt!

Det blåser mer genom rummen vart år, 10 gr. får man, och nu ligger jag och är rädd sen en natt ett brandrött sken låg över alla tak i Hyvinge, och steg högt.

Plötsligt ville man måla ett landskap man ser, i dag så mjukt igen - nej man måste hålla i det man börjat.

Såg i går "flicka med utslaget hår" nu fullvuxen, det mjuka ansigtet, de stora milda ögonen - modern har just dött, hon är ledig kan komma efter nyår. Det är de jag känner så bra - denna är mycket klen, något idealiserat. - Sen hälsar jag dig bara till jul, önskar dig varmt. - Efter en vecka.

Har målat en dag "Sjön går hög - ormbunken brinner" Ossian är mörk?

19/12. (1921)

Kära Einar,
Jag säger bara god jul, allt gott! i dag.
Måtte köld och allt tungt vika och du få gå mot ljusa tider.

Hanna var här, och hennes lilla vän som är på Sanatoriet, de var så nätta och unga, men så klen den lilla vännen var! Det är bra för Hanna att ha en att taga vård om. De var så vänliga och glada.

Hanna har fått 200 m. i en kompositionstävlan, Ann Marie fick andra priset 500 , ett finskt namn det första, det var fyra som fick pris.

Här ligger nu så ren snö över allt, det gör en gott. Av en grön lampa jag ser lysa var afton ser jag det levs andra liv här omkring - och här försöker jag leva. Mamma är som förr, den mörka tiden lider hon av allt, det blir väl bättre i januari hoppas jag, det är alla år så.

Fredag afton vänta vi Magnus och det är hennes jul.

Jag tror du är i Finland då jag intet hört, en god jul åt Tyra!

Varma önsknigar, en varm god jul, med böcker!

Helene.

Hoppas julklappbrevet kom fram, det är ju vågadt.

julafton (1921)

Einar,
Grenar hänga över trappan, stammar snöiga, ett skumt slott är det.

Jag tackar för den vackraste Cézanne, de genialaste bilderna och texten "Så snart jag tänker är det förstört, jag är ett medium".

Var dag hade han en ny teori och sade teori förstör, men han hade geniet, elden. Jag kan ej nu skriva mer om den - tack. Har skrivit av ur Amiel en sak - allt för oss, allt är naturens röst som väcker oss.

Du trodde mig ej, att jag var lycklig i arbetstanken - jag var helt kört. Men en virtuos utan fördjupning kommer ej till din exposition. Jag tackar dig du sade det, jag har sökt ärligt en fylligare påte - jag vet jag misslyckats.

Ann-Marie sade du nu res ned till "henne". Du ville ta min hand varmt det var ditt farväl. Måtte du få känna lycka.

Hon skrev till mig, men vad skall jag svara, sannt eller osannt, det jag känner som första dagen eller det hon vill se. Du säger det är bättre jag skriver sannt till dig, du har ännu längtan efter sanning, var då ej ledsen över detta sista lilla brev som är sannt Efter döden skall du taga - nej

Melartin sände något han komponerat och tillägnat mig - sitt verk.

Jag skall nog måla.

Marianne har sänt äkta gamla japanska chabloner för siden de ha ej kommit än. - -

Vem gjorde Fanni illa, hon gick julaftonen från hemmet?

Mamma älskar mig, det äger jag, därför är jag hos henne. - Finns det hos dig litet vänskap så minns jag dig tacksamt varmt Jag, också annars, du gav mycket - och jag kände ej önskan att vara ung och älska så, jag var ej ovärdig mot dig, ville dig ej ont. Men jag kände begärde så helt, sannt. Du har sagt det var så, säg ej mer, jag tager din hand till tack Och om breven bli om yttre ting så är det för de ej är till dig mer Farväl nu Einar - på det sättet bara - farväl.

Helene

Hälsa Tyra - hon är just den hustru du måste ha.

Ett gott nytt år!

I den sägs C. är omodärn Ingres modärn nu.

torsdag. (29-XII-1921)

Einar

Ett kort i dag. Cézanne har gripit mig så helt hela helgen, ännu kan jag inte ta ja om allt vad han gett i bild, i ord, av värme, nu först har jag sett honom.

Av Magnus fick jag van Gogh albumet roligt att ha, och där var text med. Har du läst den, vet du det var en ung flicka i London han älskade, icke fick, det slår honom så ned han inte kan arbeta. Går sedan till gruvorna, predikar, och i början av målarkarriären är där än en gång en han älskar - samma svar. Då går han ut på gatan tager en kvinna till sitt hem, en utstött, hon får snart ett barn, och hon blir hans undergång. Sist har han sökt i vänskap, vänskapen till Gauguin, något varmt, men Gauguin var nu inte en sådan natur. Där var bara konsten att leva i.

Jag hade önskat till jul från staden Montaigne (slutet av 1500 talet) han som "bäst känner mänskans svaghet" och är "den första naturlyriker". Det sägs han tog icke parti för någon och blev därigenom diletant, till en viss grad Han säger vänskap är den renaste känsla (icke blandad med något annat neml.) "Om man frågade mig varför skulle jag svara, för att det är han, för att det är jag." Det är allt på gammalfranska. Som Rabelais.

Lyckligtvis tog jag modellen juldagen ren´ och i dag - nu får hon åter en sjuk att sköta en tid. Jag kan utan henne arbeta par veckor, så som mitt arbete görs - en å två dagar i veckan. Hon är ett klassiskt lugnt ansigte, sjuklig säkert, och där bredvid tecknade jag litet system, det modärnaste ansigte, hur skall jag få det gå ihop. Den modärna gråvit hy med en lysande vitgul hals (x), den klassiska allt matt grå. Måns kommer snart på nyåret för att ´konserteras´ för faster har han sagt - roligt.

Ett gott nytt år Einar! Glöm allt ont, Hälsa Tyra.

Helene

(x) mörkt hår

(På två skilda papperslappar följande text:)

Jag tog Guys som exempel på att svart o. vitt håller genom århundraden. Naturligtvis är det annat än bara färgtonen som ger värdet, men var*uttryckt med litet ljusrött, o blått, förut, så tvivlade jag det består länge. Nog är det ändå något i valör som består.

Jag lider för mycket när jag skriver i dag, läs ej.

* det

(31-XII-1921)

Selma Adlercrantz, nej Lindberg, är just död - mamma så upprörd, men det går snart över. Hannas vän Pippi Hult var det som var här med henne, ynglingen är, tillvidare, Pippis vän. Hanna skrev just, hon är mer förtroendefull, förändrad äldre. Hon har tvivlat på sitt arbete, varit så 'nere' i höst, det lilla priset för komposition "gjorde henne gott" hon är ödmjuk. Tag ett svårt arbete sade jag.

Du har haft barnen där och sett in i glädjen en stund. Jag tycker du alltid skulle se in i glädje och värme. Jag har det ju ändå bra - jag måste ha en gud som jag tror vill vara god mot mig, luta mig mot.

Tack för 'maskrosor', tack att du delar med mig ditt arbete än, och för vänlighet. Jag målade på teckningen av den lugna flickan i går - i dag är det torrt matt - (akvarell). I morgon hinner jag väl se på det - om jag sovit.

Nu ringa klockor helgen in - i natt kommer det nya året, tack för det gamla med smärta och ljusa glimtar, och något av det jag längtar efter.

Inte kan jag gå ifrån dig.

Du har varit trött med, där är något jag ej vet du inte är glad åt, inte är det vigseln bara, jag är maktlös men Tyra är hos dig. Skall vi icke få det gott. Jag skriver om konst en annan gång.

senare

Nu är det natt och det sovs i huset. Jag ville höja mig till det opersonliga, omöjliga för att ge dig ro - och är bara ett mänskokryp bland de andra. God natt nu
Helene

Einar, var glad - nej var ett mänskokryp med

Jag tror om det tages så får jag något annat, allt vad jag behöver.

Den 1 sta febr. kommer den nya restauratrisen till stationen det blir en ny tid - jag behöver ej ha oro.

Jag skulle berätta, där är fara på Privatbanken, men jag vill stå och falla med den mot Sverges krav, jag är helt lugn. Måste bara säga dig hur jag känner.